

P. JOSEF SCHRIJVERS C. Ss. R.

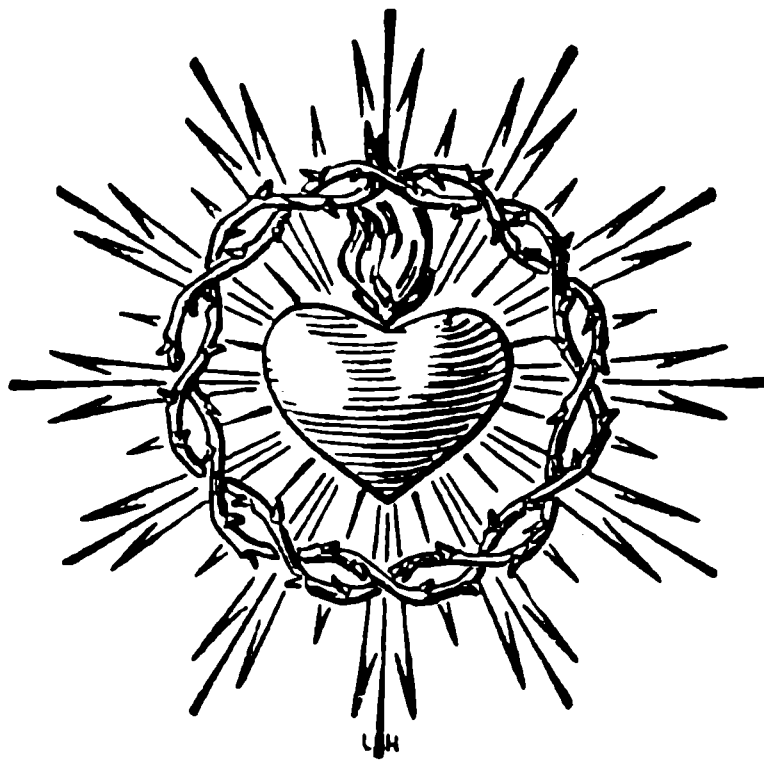
DOBRÁ VŮLE

PŘELOŽIL P. Dr. STANISLAV ŠPŮREK C. Ss. R.

P. JOSEF SCHRIJVERS C. Ss. R.

DOBŘÁ VŮLE

Přeložil P. Dr. Stanislav Špůrek C. Ss. R.

Praha 1938

Vydalo „Vincentinum“, Dům milosrdenství
v Praze-Břevnově s dětskou odbočkou ve Smečně,
ve prospěch svých nevyčísitelně chorých chovanců

NIHIL OBSTAT.

P. Dr. Josephus Miklík C. Ss. R.,
censor.

IMPRIMI POTEST.

Pragae, die 23. Octobris 1938

P. Joannes N. Haderka C. Ss. R.,
Sup. Prov.

IMPRIMATUR.

Pragae, die 31. Octobris 1938

Prael. Dr. Theophilus Opatrný,
Vicarius Generalis.

N. E. 18.143.

Díl I. Dobrá vůle.

HLAVA I. PODSTATA DOBRÉ VŮLE.

Chce-li se duše posvětit, nepotřebuje k tomu nic jiného než dobrou vůli. Neustálým a jediným úkolem života musí pro ni býti, aby si udržela dobrou vůli neztenčenou a aby ji bez ustání zvětšovala. »Dobrá vůle,« praví sv. Albert Veliký, »nahradí vše jiné a má cenu nade vše jiné.«¹⁾

Dobrá vůle odevzdává celého člověka Bohu zcela jednoduchým úkonem lásky. Minulost ponechává jeho milosrdenství, budoucnost svěřuje jeho dobrotě a sobě ponechává jen přítomnost, aby ji posvětila. Dobrá vůle je usměrnění celého člověka k Bohu, obrácení všech schopností k němu, obnovení souladu mezi tvorem a Tvůrcem, synovský návrat dítěte k nebeskému Otci. Je to velkomyslné rozhodnutí duše zasvětit se práci

¹⁾ De adh. Deo VI. Opera, Paris 1898, t. 37, p. 529.

pro slávu božského Mistra a starati se podle svých sil o blaho bližních. Je to úplné odřeknutí se všeho, co se neshoduje s řádem Božím; obětování všeho vlastního zájmu, úplné a trvalé zapomnění na sebe.

Tato dobrá vůle zůstává v neztenčené míře ve vyprahlosti a nedostatku stejně jako v útěše a v hojnosti, v zármutku a neklidu stejně jako v době míru a pokoje, v obtížích a množství prací stejně jako v sladkém odpočinku modlitby. Záleží v prostém hnutí srdce, jež se celé odevzdává Bohu, jsouc ochotno vše přijmouti, vše snést, vše učiniti, když pozná, že takové je přání Boží.

Dobrá vůle zachovává svou upřímnost i v slabostech a nestálostech duše, v lehkých přechodných pochybeních, v útočných náběžích sebe-lásky. Duše se neposvěti za den. Dostala na to celý život. Po každém pádu musí se vůle klidně vrátiti k Bohu a znovu se mu pokorně věnovati, až je v něm nezměnitelně ustálena. Dobrá vůle nezávisí na živosti fantasmie, na hloubce rozumu, na přirozených darech srdce nebo na výhodách majetkových, společenských a rodinných. Je to zcela duchový úkon, prostý pohyb k Bohu, láskyplný pohled na něho. Je v moci každého člověka, jenž má svobodnou vůli a koho podporuje milost.

Svatost je přístupna všem duším. Pro její dosažení stačí milovati Boha a touto láskou naplniti všechny úkony života. Kdo pak by nebyl schopen lásky? Láska je dýcháním duše. Chce-li du-

še, může každým svým hnutím přivábiti Boha k sobě a sama se v něho ponořiti. Svatost je na dosah duší i zcela prostých a nevědomých. Bůh nemůže dopustiti, aby ho nemohlo naléztí upřímné srdce. Tajemná přitažlivost jej poutá k duším poctivým. Když objeví takovou duši, činí ji svým výhradním majetkem a nejmilejším příbytkem. Ve všech stavech má takové vybrané duše, zvláště však mezi lidmi nízkými a nepatrnými. Tyto čisté duše mají neodolatelnou moc u Boha, původce všeliké čistoty. Okouzlují jej, a proto od něho dostanou vše, čeho si přejí. Je-li třeba pro jejich zalíbení zázraku, Pán jej vykoná. Jednou řekl sv. Terezii: »Kdybych nebyl ustanovil velebnou Svátost, dnes bych ji ustanovil k vůli tobě.« A stejně by jednal k vůli každé čisté duši.

Bůh nechtěl, aby cesta svatosti byla zatarasena překážkami a poseta nesnázemi. Čím více potřebuje člověk nějakých věcí k životu tělesnému, tím hojněji se mu jich dostává. Co je nutnější než vzduch, jež dýcháme, nebo země, po níž chodíme, co však je též všednější nad ně? Nic není nutnější než dýchání, nic však není též snadnější. Život duše je pak mnohem důležitější než život těla. Proto se o něj Bůh štědře postaral. Vzduchem, jež dýchá naše duše, je milost, jež nechybí nikomu, kdo o ni prosí; zemí, po níž chodíme, je vůle Boží, jež nikdy neuhne pod našim krokem; dýcháním duše je úkon lásky, jenž bezděčně tryská z dobré vůle. Do této lásky vložil Bůh všelikou dokonalost. »Všechna naše dokonalost,« praví sv. Alfons, »záleží v lás-

ce k našemu Bohu, nekonečné lásky hodnému.«²⁾ Láska spojuje duši s nejsvětější Trojicí, usměrňuje k ní všechny schopnosti člověka se všemi úkony až do nejmenšího a posledního, dává všem činům pravou velikost, vznešenost a záslužnost. »*Mějte lásku, která jest svazkem dokonalosti.*³⁾

Patříme k duším dobré vůle? Chceme-li k nim náležitě, popřejme sluchu hlasu Páně, zapomeňme na svůj lid a na dům otce svého,⁴⁾ to znamená, odlučme srdce od věcí pozemských a jděme za Ježíšem Kristem. Tažme se ho pokorně: »*Mistře, kde bydlíš?*« Odpoví nám: »*Pojďte a vizte!*«⁵⁾ Uvede nás do svého vlastního příbytku, do svatyně své lásky, zasvětil nás do svých nevýslovných tajemství a připoutá nás svazky tak sladkými a silnými, že žádná moc je neroztrhne.

HLAVA II. VLÁDA NADE VŠÍM.

Když dala duše Bohu vůli, vykonala již svoji práci v díle posvěcení. Ježíš si pak bere na starost vše ostatní. Nač by neměl práva ten, jenž se zasvětil tak dobrému Mistrovi? Když se mu duše věnuje, dává jí on se sebou i všechna dobra a všechny pravé radosti nebe a země.

2) Uniform. à la vol. di Dio § 1.

3) Kolos, 3, 14.

4) Ž. 44, 11.

5) Jan 1, 38. 39.

Bůh dává předně do služeb vůle všechny tvory a všechny události. Jakmile se duše rozhodla milovati Boha, vše spolupracuje k jejímu dobru: »*Těm, kteří milují Boha, všechny věci napomáhají k dobrému.*«⁶⁾ V ruce Boží dostává všechno tvorstvo život a činnost. Všechno bylo učiněno pro posvěcení duší: *Všecko jest vaše, vy pak jste Kristovi a Kristus Boží.*«⁷⁾ Činnost Boží proniká všechny události a užívá jich k vyplnění svých svatých záměrů.⁸⁾ Pracuje tak od věků do věků. Od věčnosti ráčil Bůh vytvořiti ve svém rozumu vzor, podle něhož má býti duše posvěcena. Ke své slávě buduje chrám nebeského Jerusalema, a každý vyvolený má v něm jako vzácný kámen přesné místo. Bůh jediný zná toto místo, a proto též zvláštní tvar a krásu, jimiž musí vynikati jednotlivá duše. Bez ustání ji zdobí, okrašluje a rýsuje v ní obraz svého Syna. S nekonečnou moudrostí obrací k tomuto cíli všechny události, všechna vnuknutí, všechny radosti, bolesti a všechny jednotlivosti života. Všechno to přezvěděl a připravil s nekonečnou přesností Otec nebeský jako prostředek posvěcení. Ve všem tom je pro nás vůle Boží, nebo jak praví sv. Alfons, je tu Bůh sám.

Kolik dobroty je v tomto vedení Božím! Nekonečný, všemohoucí Bůh, věčně blažená a svrchovaná Bytost stará se každé chvíle s nepo-

⁶⁾ Řim 8, 28.

⁷⁾ 1 Kor. 3, 23.

⁸⁾ Uniform. à la vol. di Dio § 5.

chopitelnou něhou o naše posvěcení a o naše štěstí! Jeho Prozřetelnost nám nabízí jako pečlivá matka božský pokrm, jež uchystala jeho moudrost pro každého z nás. Nám netřeba nic jiného než přijmouti s dětinnou vděčností dar Boží a užiti ho pro sebe.

Milujme tedy svého Boha, milujme jej ve všech věcech a ve všech událostech. Na světě nemáme jiné povinnosti. Ó, kdyby jen mohly pochopiti duše, jak zjednodušil Božský Mistr jejich úlohu! Nechce od nich nic než lásku. K čemupak tolik zauzlovati duchovní život? Jsme přece stvořeni pro lásku. Nechejme nebeskému Otci na starosti, aby předvídal a zařizoval vše k našemu dobru. Naším úkolem je těšiti jej prostotou své lásky. Nežádá od nás ani úzkostlivého přemýšlení, ani znepokojeování. Sám je dosti moudrý a dosti dobrý, aby nás opatřil vším potřebným. Dychtí jen po našem srdci. Na každý nový důkaz jeho otcovské pozornosti odpovězme vroucím úkonem lásky. Takový ohnivý šíp pronikne jeho srdce. Milujme, milujme! Je to náš sladký úděl na zemi i v nebi. Nic nás nesmí zdržovat ani znepokojeovat, ani mást, ať je to utrpení nebo protivenství nebo pokušení nebo vyprahlost nebo vyhlídka na černou budoucnost nebo zmatek v přítomnosti nebo lítost nad minulostí! Ve všem tom můžeme milovati Boha. Když pak jej milujeme, chápe se on za nás všeho a stará se o všechno.

Kdo dá duším takovou holubičí prostotu, tento jedinečný pohled, jenž podmaňuje Boha a nutí jej, aby se k nim sklonil? Nač pak skoro vše-

chny duše plýtvají silami, hledají svatost všude tam, kde není, a zapomínají sestoupiti do svého srdce, kde přebývá jejich Bůh? »Pozdě jsem si tě zamiloval,« říkal sv. Augustin, »kráso tak stará a tak nová! Pozdě jsem si tě zamiloval! Ty byl, Bože, uvnitř, já venku a tam jsem tě hledal. A jsa krásy zbaven, vrhal jsem se na ony krásy, jež jsi ty stvořil.«⁹⁾ Můj Bože, již tě nebudu hledati mimo sebe. Každý tvor a každá událost přinášejí tebe do mé duše. V každém okamžiku budu se nořiti do hlubin tvého bytí prostinkým a vroucím pohledem. Budu se živiti tebou. Jaká hojnost mi kyne! Nebudu čerpati svatost z vyschlých pramenů a z rozpukaných studnic.¹⁰⁾ Ty mne bez ustání noříš do oceánu své božské vůle. Nuže, tu se napiji a nebudu již žízniti na věky.

HLAVA III. NEJVĚTŠÍ POKLAD.

Srdce, jež chce milovati Boha, je bohaté, poněvadž mu slouží všechno stvoření. Ale to je nejmenší z darů Božích. Neboť Bůh sám se chce dáti nevýslovným způsobem do služeb duše.

Aby živil dobrou vůli, ustanovil Ježíš Kristus svatou Eucharistii. Co je to božská Eucharistie? Je to láska, jež se stává pokrmem, aby mohla proniknouti milovaný předmět. Nemusíme žas-

⁹⁾ Confessiones I. X, c. 27. M. L. 32, 795.

¹⁰⁾ Jer. 2, 13.

nouti nad tímto divem, poněvadž pro Boha, jenž je láska sama, je to zcela přirozené.

Jsme dítky Boží. Proto musíme býti živeni nebeským pokrmem. Náš život je božský. Proto se neudrží jinak, nežli božskou stravou. Ježíš je hlavou mystického těla, v němž jsme my údy.¹¹⁾ Tyto údy musí býti živý z téže podstaty jako hlava. — Jsme ratolesti révy a on je vinný kmen. Míza musí stoupati z kmene do ratolestí a sdílet jim život a plodnost. — Ach, nikterak nezasnu nad darem svaté Eucharistie. »Vzájemné splynutí je požadavkem lásky«, dí sv. Tomáš.¹²⁾ Láska touží proniknouti svůj předmět, ovinouti jej a sevřítí. Kdo však miluje něžněji a silněji než Bůh? »Láska se nespokojí s povrchním poznáním«, chce proniknouti až k podstatě, chce se s ní sjednotiti.

Ó Ježíši, již vím, proč ses stal mým pokrmem. Přeješ si důvěrného, vzájemného a neodvolatelného objetí. Chceš přejíti zcela do našeho bytí a chceš nás v sebe přeměnití. Tvou nejhlubší a nejvroucnější touhou je s námi se ztotožnití nebo spíše nás v sebe přetvořití a absorbovatí. Abys vykonal tento div, svoluješ ke každému ponížení. Láskou vycházíš jaksi ze svého nekonečného bytí a jdeš vstříc naší nicotě, aby ses s námi stal jedno, neboť láska je extatická.¹³⁾

Ó, dovolme Ježíšovi, ať nás naplní a tak utiší

¹¹⁾ Efes. 1, 22—23.

¹²⁾ S. Th. 1—2 q. 28, a. 2.

¹³⁾ S. Th. 1—2 q. 28, a. 3.

svou žízeň po spojení. Je to náš Mistr. My však také vyjděme ze sebe silou lásky. Připravme se na tuto nebeskou hostinu láskou k němu. Jak jinak bychom se mohli připravit na přijetí pokrmu, jenž je Láska sama, nežli touhou a láskou? Vzbuzujme vroucí, ale prosté a nestrojené úkony lásky, poněvadž s Pánem Bohem třeba jednati prostě. — A když jej přijmeme do svého srdce jako Magdalena do svého domu, posadme se u jeho nohou a dívejme se na něho s láskou. Jen tento pohled naplňuje jej radostí.

Duše umějí tak málo přijímati Ježíše. Jsou příliš zaměstnané. Myslí si, že musí strojiti Mistrovi skvělou hostinu ze vznešených myšlenek a krásných citů. Ježíš však nestojí o takové přípravy. Jemu se líbí jen dar srdce, jež se v každém okamžiku podává pohledem lásky. Udělejme ticho v své duši! Mluvíti patří Pánu nebes. Nám náleží jen poslouchati s pokornou a uctivou pozorností.

Duše si často naříkávají, že toto setkání s Ježíšem, jediné za den, je s jejich strany tak chladné, a tato lhostejnost je trápí. Toto utrpení však je nejlepším důkazem, že mu zcela náležejí. Neboť trpěti pro svou nemohoucnost není v tomto případě nic jiného než projev lásky. Srdce lhostejná si nestýskají na nedostatek lásky.

Ostatně, když přichází Ježíš do duše, chce živiti její dobrou vůli a k tomu není třeba sladkosti při setkání. Navštíví-li duši, chce se též těšiti z jejího přijetí. Dává-li nám útěchu, těšíme se my z něho. Když nás však nechává bez ra-

dosti, těší se sám z naší velkomyslné lásky. Tehdy dáváme my. »*Blaženěji jest dáti nežli bráti*«,¹⁴⁾ zvláště když se stává naším dlužníkem Bůh.

Tajemství svaté Eucharistie je tajemství víry. Je to setkání Boha a duše, ale v temnotách. Je to setkání tváří v tvář, ne však ještě v záři slávy. Copak může ještě chyběti duši, jež se živí Tělem a Krví Bohočlověka? Chybí jí ještě spasitelná lázeň, v níž by se očistila od svých skvrn. Ježíš se postaral i o to. V svátosti pokání »*obmývá nás od hříchů našich krví svou*«. ¹⁵⁾ Je to spasitelná a nezbytná lázeň, poněvadž všichni lidé jsou hříšní a též dobré duše musejí oplakávati své slabosti. Bez této svátosti byli bychom hodni politování, poněvadž duše dobré vůle musí míti srdce tak čisté. Mezi ní a Bohem nesmí býti jiný prostředník nežli úkon božské lásky. Žádný tvor se nesmí postaviti mezi Ježíše a duši, neboť Mistr je žárlivý na čistotu té, kterou chce míti celou pro sebe.

Povznesl ji k důstojnosti královny, zasvětil ji do svého života, do svých záměrů a do svého díla. Proto musí duše náležeti jen jemu. Naše srdce patří Bohu, proto nesmí býti otrokem žádného tvora. Je mu určen život v společnosti Syna Božího. »*Věrný jest Bůh, skrze něhož jste byli povoláni ke společenství Syna jeho, Ježíše Krista, Pána našeho*«. ¹⁶⁾

¹⁴⁾ Skutky ap. 20, 35.

¹⁵⁾ Zjev. 1, 5.

¹⁶⁾ 1 Kor. 1, 9.

Dejme se uchvátiti tímto velikým Bohem! Dejme se unésti v něho a v jeho nezměrnou lásku! Jak ubohé je srdce, jež je spoutáno třebas jediným vláknem stvoření! Taková duše nemůže míti ani pokoj, ani štěstí, ani nadšení pro dobro. Plouží se jen, místo co má létati. Nikdy se nepovznese k Bohu. Nikdy nepozná sladké důvěrnosti, vyhrazené čistým duším. Proč tomu nechtějí rozuměti jisté duše povolané k lásce? Proč nedají sbohem pozemským náklonnostem, když by pak mohly míti za přítele Krále?¹⁷⁾ Což nevědí, že každé dobrovolné těkání kolem kteréhokoliv tvora a každá i chvilková slabost k vůli němu spáchaná okamžitě zarazí postup v svatosti? — Ať však neztrácí taková zotročená duše důvěry! Chce-li se polepšiti a upřímným srdcem hledati Boha, nalezne jej. Ať se očistí v krvi Beránkově a bude znovu oděna nevinností a krásou.

Aby nám zachoval Bůh dobrou vůli, aby ji bez ustání zvětšoval, pozvedal v slabostech a uzdravoval v četných jejích chorobách, dal nám svého vlastního Syna. »*Kterak i s ním nedá nám všeho?*«, táže se sv. Pavel.¹⁸⁾ Opravdu, v Ježíšovi a s Ježíšem můžeme obdržeti všechny úkonné milosti, jichž potřebujeme ke vzbuzení lásky. Má-li kdo o tom pochybnost, ať si přečte evangelium. Ježíš tu odsuzuje nepokojnou starost o časné statky:

¹⁷⁾ Přísl. 22, 11.

¹⁸⁾ Řím. 8, 32.

»Nepečujte úzkostlivě o život svůj, co byste jedli, ani o tělo své, čím byste se odívali. Zdali není život více nežli pokrm a tělo více než oděv? Pohleďte na ptactvo nebeské, že neseje ani nežne, ani neshromažďuje do stodol, a Otec váš nebeský živí je. Zdali vy nejste dražší nežli ono? A kdo z vás, staraje se, může přidati ke svému věku loket jeden? A proč pečujete úzkostlivě o svůj oděv? Pozorujte kvíti polní, kterak roste, nepracuje, aniž přede; pravím pak vám, že ani Šalomoun ve vši své slávě nebyl tak oděn, jako jedno z nich. Jestli tedy trávu polní, která dnes jest a zítra do peci vržena bývá, Bůh tak odívá, čím spíše vás, malověrní. Nepečujte tedy úzkostlivě, říkajíce: Co budeme jísti, aneb co budeme píti, aneb čím se budeme odívati? Neboť toho všeho pohané hledají; viť zajisté Otec váš, že toho všeho potřebujete. Hledejte tedy nejprve království Božího a spravedlnosti jeho, a toto všecko bude vám přidáno. Nepečujte proto úzkostlivě o zítřek; neboť zítřek bude pečovati sám o sebe, dosti má den na své lopotě.«¹⁹⁾

Což neví náš Otec nebeský, že naše dobrá vůle potřebuje neustálé pomoci? Křivdili bychom jeho dobrotě domněnkou, že je méně velkomyslný, když běží o náš vyšší život duše. Což by byl Bůh méně ochoten pomoci dítku, když jej prosí o pomoc k jeho lásce, než když jej žádá za dobrodiní časná? Pán praví: »Zdaliž kdo z vás podá synu svému kámen, když ho jako

¹⁹⁾ Mat. 6, 25—34.

otce bude prositi za chléb? Aneb jestli za rybu, zdaliž místo ryby dá jemu hada? Aneb bude-li prositi za vejce, zdaliž podá jemu štíra? Jestliže tedy vy, jsouce zlí, umíte dobré dary dávatí dítkám svým, čím spíše Otec váš nebeský dá ducha dobrého těm, kteří ho prosí.«²⁰⁾ Bůh nedovede nic odepřítí duši, jež se modlí. Stokrát to řekl ve svém evangeliu. Kdo se však lépe modlí nežli duše dobré vůle? Celá její bytost se modlí k Bohu o pomoc.

Co je to duše dobré vůle? Je to duše, jež netouží po ničem, leč po Bohu, jež se trápí proto, že jej dosti nemiluje, jež stená pro tuto nemožnost, jež nyje touhou, aby se s ním lépe spojila a silněji jej objala. Tato touha, tento stesk, tato trpící nedočkavost jsou modlitbou neodolatelně mocnou.

Duši dobré vůle je prosté, čisté, přímé srdce. I kdyby Bůh chtěl, nedovedl by odpírati úzkostnému volání takových duší. Bůh čeká na hlas jejich srdce, aby jej mohl vyslyšeti. Svým pohledem se táže dítek lidských: *»Oči jeho na chudása hledí, zraky jeho zkoumají lidské plémě.«²¹⁾*

Ó duše dobré vůle, jak nesmírně jste bohaty! V duši Ježíšově máte všechny poklady. Mezi Mistrem a vámi není vzdálenosti. Láska ji odstranila. Jeho dobro je vaším dobrem. Tolik v něm načerpáte pro sebe, kolik budete chtít. Jsme dítkami Krále králů, dlíme u jeho tabule,

²⁰⁾ Luk. 11, 11—13.

²¹⁾ Ž. 10, 5.

jsme jeho dědici. Ježíš je náš bratr. Skrze něho se ocítáme v nejsvětější Trojici a dostáváme tu své místo. Jsme milovanými dítkami nebeského Otce a drahé Matky, neposkvrněné Panny. Co nám může ještě chybět?

Užijme svého času k milování Boha! Čím bychom se ostatně zaměstnávali uprostřed tří božských Osob, ne-li láskou? »*Bůh je Láska.*«²²⁾ Jeho podstata je láska, jeho věčným zaměstnáním je láska. Proč by to nemohlo platit i o jeho dětech? Milujme Boha. Nic nemůže bránit, abychom jej milovali vždycky, ve všech pracích a ve všech útrapách.

Úkon lásky vychází z dobré vůle. Tento úkon lze vzbuditi prostě a bez námahy. Lze jej obnovovati kdykoliv. Nevyklučuje smyslové sladkosti a útěchy, ale ani jich nežádá. Stoupá k Bohu přímo jako plamen. Tak je mezi Bohem a duší nepřetržitý důvěrný styk.

Zdá se, že Ježíš nemohl již postaviti více stráží kolem naší dobré vůle, aby ochránil její čistotu a zabezpečil jí plnou sílu. Když se dal sám za pokrm naší duši, když připravil ze své Krve spasitelnou lázeň, kde může duše obnoviti své síly, když jí dal k službám všechny poklady nebes a všechny tvory země, chtěl nám podati ještě jednou všechna tato dobrodiní sloučená jaksí v jedno: daroval nám svou vlastní Matku. Pověřil ji starostí o všechny naše potřeby, aby předbíhala naše přání, předvíдалa a odklízela nebez-

²²⁾ 1 Jan 4, 8.

pečí, slovem, aby nad námi bděla svým mateřským srdcem. Učinil ji prostřednicí mezi sebou a mezi naší duší ve dnech slabosti, aby nám dodávala důvěry po našich poklescích a sílila naši naději ve chvílích malomyslnosti. Ó, jak je dobrá tato požehnaná Matka! Kolikrát již zachránila náš duchovní život před ztroskotáním. Pod její mateřskou ochranou se nemusíme ničeho báti.

Maria jest neposkvrněná, to znamená, jest osobní nepřítelkou Satanovou. Pekelného hada rozdrtila v sobě samé, bez ustání jej drtí v Církvi a má od Boha úkol, aby jej drtila v srdci každého vyvoleného. Boj proti tomuto hadu není skončen. Bude trvati až do konce věků. Každé vítězství nad Satanem v srdci některého jejího dítěte jest pro ni osobním vítězstvím nad duchem nečistým. Střezme žárlivě cti své Matky! Nedo-
pusťme, aby se směl zlý duch chlubit, že dobyl vítězství nad naší vznešenou Královnou, kdyby nám připravil porážku. Svěřme této neposkvrněné Panně stráž nad svou dobrou vůlí! Ona nás naučí umění posvěcovati se prostým úkonem lásky, vroucím, neustále opakovaným návratem duše k nebeskému Otci.

Díl II. Od dobré vůle k dokonalosti.

Jedinou podmínkou dosažení svatosti je u duše dobrá vůle. Ostatek pak vykoná Bůh. Dobrá vůle, je-li opravdová, tíhne ve všem k Bohu, svému pravému cíli. Děje se to jediným úkonem — láskou. Milovati Boha a uvésti tuto lásku do celého svého života je souhrnem celé dokonalosti.

Aby dosáhla duše tohoto ideálu, musí činiti trojí:

Předně musí připoutati k Bohu svoji vůli pomocí lásky, jež je vlastním úkonem této mohutnosti. Tato ustavičná snaha je podstatně projevem modlitby.

Když je vůle spojena s Bohem láskou, obrací k němu všechny schopnosti, jimiž vládne, všechny jejich úkony a hnutí. Tato práce sluje činnost.

Povinností člověka není však toliko pracovat. V modlitbě a v činnosti naráží duše na obtíže,

jež jí mohou zatarasiti cestu k dokonalosti. Tak vzniká utrpení. Milující duše nejen že se jím nedá zastaviti, nýbrž překonává překážky a tím horlivěji jde za svým Bohem.

Tajemstvím duše dobré vůle je milovati Boha v modlitbě, v práci a v utrpení. Každý rozmach ji povznese výše k Bohu, ponoří ji více do jeho nezměrnosti a přiblíží ji k ohnisku Světla.

Následující stránky chtějí vysvětliti duším dobré vůle, jak mohou milovati Boha ve všem a všude — v modlitbě, v práci a v utrpení.

HLAVA I. DOKONALOST A MODLITBA.

§ 1. *Prostá přítomnost Boží.*

Co je to modlitba? Je to vzlet milujícího srdce k Bohu. Modlitba může býti všeobecná anebo může míti vyhraněnou podobu.

Ve všeobecné podobě je modlitba návrat k Bohu prostým pohledem plným lásky. Je naprosto jisté, že duše dobré vůle je schopna takové modlitby. Taková duše nečiní celý den nic jiného, než že se takto spojuje s Bohem.

Vždyť co je to duše dobré vůle? Je to duše, jež se Bohu věnuje láskou, kdykoliv si vzpomena na tuto povinnost. A tato myšlenka ji napadne často, poněvadž milující srdce obrací ducha k milovanému předmětu. Přímé srdce, jež se zcela darovalo Bohu, tíhne instinktivně k svému středu. Modlí se skoro bezděčně, prostým tou-

žením po milovaném Pánu. Dítě, jež miluje otce a matku, zůstává rádo s nimi v rodině. Srdcem je spojeno s rodiči, má účast na jejich radostech i bolestech a stále se k nim vrací vzpomínkou při práci i v utrpení.

Jak se tedy koná modlitba prosté přítomnosti? Pohledem lásky na Boha. Tento pohled je dílem rozumu a vůle. Vzájemná činnost obou těchto mohutností se tak dokonale spojuje a tak těsně se váže, že splývá takřka v jedno. Rozum pohlíží na Boha přítomného a vůle k němu s láskou tíhne.

Tento pohled je velmi jednoduchý. Není v něm rozumování, uvažování a studia. Je velmi duchovný. Smysly a představivost nemají v něm podílu. Smyslové blaho může s ním býti spojeno, nic však nepřidává ani neubírá jeho hodnotě. Tento prostý pohled lze učinit bez námahy hlavy. Bůh nemá rád v duši násilí. Prosté hnutí Boží lásky dává mu celé srdce.

Takto může býti duše spojena s Bohem celý den. Při procitnutí je prvním jejím úkonem láskyplný pohled na Boha. V tomto úkonu se snaží duše potom klidně pokračovati. Chvillemi jej výslovně opakuje. Ani jídlo a zábava nesmějí přerušiti sladký hovor duše s Bohem. Tak je celý den duše na očích svého Mistra. V každém okamžiku zachycuje paprsky tohoto božského Slunce a hromadí v sobě poklady lásky.

Rozličná zaměstnání jí ovšem přinášejí nebezpečí roztržitosti. Práce tak zabírá celého člověka. Ale duše dobré vůle neklesá na mysl. Svým

pracím se věnuje se vši svobodou ducha. Musí-li spustiti Boha s očí, aby dobře vykonala svou povinnost, Mistr ji později za to odškodní. Počká na ni, až bude svobodnější a volnější, aby ji objal s láskou tím větší.

Jednou nadejde čas, kdy práce nebude již na překážku neustálému spojení s Bohem. To však nezávisí na duši. Duše to ví. Bůh sám si vyhradil provedení oné přeměny v ní v okamžiku, jež svobodně stanovil. Duše trpělivě čeká na tuto chvíli.

Proto ji nezastraší ani roztržitosti, jimž je vystavena. Vždyť tak souvisejí s lidskou přirozeností. Rozum není vždy v moci duše. Tím méně pak fantasmie. Duše jedná podle toho. Nikdy neřádá nic nemožného.

Nezastaví však vzlet duše k Bohu aspoň tělo se svými potřebami a slabostmi? Nikterak. Tělo je ze země. Proto není divu, že tíhne stále k zemi. Duše mu věnuje rozumnou péči. Přijímá od něho všechny služby, na něž má právo. Jinak však žije zcela ve vůli. Neboť hlavní složkou člověka je vůle.

A tak nic není překážkou ochotné duši. Všude nalézá Boha a všude jej objímá. Není vázána na žádný způsob Boží přítomnosti. Nalézá jej v pohledu na přírodu. Ví, že jeho nezměrnost naplňuje vesmír. Ráda sestupuje do svého nitra a žije tu uprostřed tří božských Osob. Ráda skládá svou duši do duše Kristovy, svého vězně lásky v svatostánku, a do duše své Matky Marie, u níž prožívá nejšťastnější chvíle.

Načpak by hledala svého Boha? Vždyť cítí na sobě všude jeho otcovský pohled. Bůh ji proniká, nosí ji, obklopuje ji se všech stran.

Co bychom ještě váhali? Vrhněme se k němu. Jest přítomen všude skutečně jako v nebi. Milujme jej, obejměme jej vroucností svého citu, upoutejme jej čistotou svého pohledu. Odevzdejme se mu jako Otci. Dejme se ovládnouti jeho láskou. Ponořme se v něho jako do oceánu světla. Všechny tyto způsoby jsou dobré, jen když nás neodvolatelně s ním spojí.

Chybí-li něco našemu duchovnímu životu, pak se Mistr postará zavčas o nápravu. Od nás nežadá nic jiného než dobrou vůli. Vede nás k sobě svými půvaby a jejich výběr přizpůsobuje našim potřebám. Jednou v nás vzbudí radost pohledem na krásy přírody. Jindy nás bude mocně táhnouti k svatostánku. Jednou se nám ukáže v našem vlastním nitru, jindy se nám zjeví ve svých dílech. Dnes nás zaujme líbezná osobnost našeho Pána Ježíše Krista, zítra nás pronikne živé světlo poznání o nejsvětější Trojici. Je-li hlavním předmětem naší zbožnosti Ježíš, bude nás k němu vábit jednou tajemství jeho utrpení, jeho dětství, jeho Eucharistie, jindy jeho osobnost, jeho božské Srdce nebo nás bude poutati jako hlava mystického těla, jako snoubenec a bratr naší duše.

Nechme Boha, ať si mění své půvaby, a přijímejme vše z jeho ruky. Nepředpisujme mu ani jejich druh, ani způsob podání. Což není on náš dobrý Otec? Nevěděl by, co se nejlépe hodí pro

jeho dítě? Duše se přílišně starávají o vnější stránku zbožnosti, o povrch duchovního života. Jejich jedinou úlohou však je milovati Boha, bez ustání k němu obracet srdce a činiti jeho božskou vůli. Sv. Alfons a před ním již sv. Terezie se táži: »Co je dokonalost? Nic jiného než vůle sjednocená s vůlí Boží.«²³⁾ Tato modlitba přítomnosti Boží je tedy velmi snadná. Je to vlastně jen touha milujícího srdce po dobrém Mistrovi. Dává Bohu celou duši. V každém okamžiku obsahuje dokonalost. Tento prostý pohled na Boha je tedy velmi dokonalým úkonem lásky.

Je to též úkon hrdinské důvěry, poněvadž duše zapomíná na sebe a nadšeně se vrhá v Boha.

Je to úkon velmi živé víry, poněvadž předpokládá v duši víru v nekonečnou dobrotu a v nekonečnou lásku Boží k nám; úkon úplného sebezapření, poněvadž se duše zřiká každé vlastní myšlenky, sebelásky a uspokojení, jež nevyhovuje Božímu přání, odvrhuje všeliký neklid, i ohledně vlastní dokonalosti; úkon dokonalé odevzdanosti, poněvadž podrobuje duši záměrům Božím a každé činnosti, kterou chce v ní Bůh podniknouti. Bossuet praví: »Tento úkon odevzdanosti dává Bohu celého člověka v celku i v jednotlivostech, jeho duši, jeho tělo, všechny jeho myšlenky, všechny jeho city, všechny jeho tužby, všechny jeho údy, všechny jeho i nejmenší nervy, všechny jeho kosti až do morku,

²³⁾ Uniform. à la vol. di Dio § 1.

celé jeho nitro, vše, co je v něm a na něm. Vše je odevzdáno tobě, Pane, čiň si s tím, co chceš!«²⁴)

Jaké dokonalosti dosahuje duše každým okamžikem, kráčí-li věrně v Boží přítomnosti. Jak prostá věc je svatost, když ji nemateme svými osobními představami! Stačí jíti k Bohu tak prostince, jako jde dítě k Otci — vroucím pohledem, jenž dává Bohu celičkou duši a přelévá ji v Boha, jenž je jejím začátkem a jejím cílem.

§ 2. Obyčejná modlitba.

Duši nestačí cvičiti se celý den jen tímto způsobem v přítomnosti Boží. Někdy zatouží po větší důvěrnosti. V jistých chvílích potřebuje více samoty a více ticha. Ostatně sám Mistr ji zve, aby si čas od času k němu zašla a u něho si odpočinula. I jemu je potřebí důvěrného hovoru s ní.

Takové okamžiky musí zasvětiti každá duše dobré vůle modlitbě ve vlastním smyslu.

V čem záleží tato modlitba? Modlitba ve vlastním smyslu může býti trojí:

Modlitba v první podobě sluje *obyčejná*, poněvadž ji může konati duše s pomocí obyčejné milosti.

Nejvyšší modlitba sluje *mimořádná* neboli *trpná*, poněvadž je možná duši jen se zvláštní

²⁴) Disc. sur l'acte d'abandon.

pomocí Boží. Duše sama nevzbuzuje tohoto sladkého spojení s Bohem, nýbrž je jen přijímá.

Mezi těmito dvěma druhy modlitby je *přechod*, v němž konává duše jednou modlitbu obyčejnou, jindy modlitbu mimořádnou. Tento přechod bývá provázen obyčejně jistými zkouškami, jež mají očistiti duši dobré vůle.

V této stati běží o modlitbu obyčejnou. Tato modlitba záleží podstatně ve vroucím spojení vůle s Bohem. Proto se v tom ohledu neliší od prostého cvičení v přítomnosti Boží. I u ní se stejně obrací milující srdce k milovanému Otci, jenže způsobem trvalejším a živějším. Je to srdečný hovor duše s božským Mistrem, v němž usiluje duše o posvěcení své činnosti. Čím prostší je tento hovor, tím víc se líbí Bohu. Modlitba čím je vroucnější a trvalejší, tím je pravdivější a účinnější. Jen ať se duše nezaplétá do metod a návodů, aspoň dokud se nepřesvědčila o jejich užitečnosti. Dítě v rodině nemá metodu, aby milovalo otce a matku. Má je zkrátka rádo a říká jim to. Činí, co poroučejí. Někdy je též vroucněji obejmě.

Modliti se není nic jiného než milovati, nic pak není snadnějšího pro upřímnou duši než láska. Bůh žádá od svých rozumných tvorů jen horoucí lásku, jež stravuje celou jejich bytost. *»Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého a z celé duše své a ze vši mysli své.«²⁵⁾* Proto musil usnadniti provádění tohoto velikého

²⁵⁾ Mt. 22, 37.

všeobecného přikázání. Všechny duše musejí míti možnost milovati, a to bez veliké námahy.

Co tedy máme činiti v době určené k modlitbě? Nejprve třeba prostým úkonem radostně upříti pohled na Boha; potom třeba se držeti v jeho božské přítomnosti a vzbuzovati čas od času zcela jednoduché povzdechy lásky. Tyto povzdechy mohou míti rozličnou podobu podle náklonnosti každého jednotlivce. Jednou je duše výslovně pronese, jindy vyjdou z vůle zcela oduševněny, bez nejmenšího příměsku smyslovosti. Jejich předmět se různí podle záliby jednotlivých duší. Tak lze vzbuzovati radost z krásy, líbeznosti a dobroty Boží, nebo povzdechy blahovůle, důvěry, lítosti a nenávisti proti hříchu. Všechno to je láska nebo účinek lásky. Takové povzdechy mohou klidně vzbuzovati skoro všechny duše dobré vůle.

Některým je však potřebí, aby napřed osvěžily své povzdechy lásky úvahami. Máme je snad od toho odvracet? Nikoliv! Cesta duchovního života je dosti prostorná pro všechny duše. Každá má jíti podle svého vkusu pod dohledem duchovního vůdce.

Pokud úvahy duši těší a jí přinášejí užitek, jest dobré konati je. Záleží však na tom, aby úvaha zůstala jen prostředkem. Cílem, podstatou a jediným potřebným je vždycky vroucí spojení vůle s Bohem.

Tak prostinká je obyčejná modlitba. Roztržitosti nemohou jí býti na překážku. Vůle je při nich stále pohroužena v Boha, leda že by se du-

še přímo od něho odvrátila. Vůle však miluje a láska spojuje. Copak záleží na roztržitostech ducha, na neschopnosti míti soustavné myšlenky a držeti na uzdě fantasii? K modlitbě je potřebná jediná věc: dáti Bohu své srdce po každé hned, jakmile si uvědomíme tuto povinnost. Jinak k tomu není duše vázána. Bůh neporoučí nemožnosti. Dobrá vůle nahrazuje vše.

Jak plodná je taková modlitba. Duše se spojuje s Bohem, aby jej milovala a touto láskou aby naplnila všechny úkony svého života. Ovocem modlitby není nikdy jalový požitek. K požívání Boha máme věčnost. Na světě se máme stále snažiti, abychom byli lepší.

Toto rozhodnutí není snad ani zevně vysloveno, přesto však je opravdové. Dokonce náleží k podstatě dobré vůle. Je to ustavičné odhodlání a vroucí tužba postupovati vždy rychleji v duchovním životě. Duše se stará při všech svých modlitbách pokornou prosbou, aby toto rozhodnutí přineslo plody. Znovu opakuji, že k tomu cíli není třeba mnoha prosebných úkonů. Celým svým založením je taková duše ustavičně ve stavu pokorného a důvěrného prošení. Její chování je modlitbou. Je si vědoma, že sama nepořídí nic a že jí Bůh musí dáti všechno, i dobrou vůli. Ví, že Bůh netouží po ničem více, než aby jí mohl poskytnouti všechny milosti. A tak očekává klidně, pokorně a důvěrně pomoc od Boha. Taková modlitba je nejúčinnější.

Obyčejná modlitba duše, jež začíná kráčet za dokonalostí, je tedy vroucí spojení vůle s Bohem,

oživované čas od času podle potřeby úvahou, přetvořené předsevzetím v činnost a zúrodnované prosbou. Tak vypadá celé ústrojí a celé tajemství modlitby.

Tento důvěrný hovor s Bohem lze konati mnoha způsoby podle výběru duše. Duše má v tom ohledu svrchovanou volnost. V mimořádné modlitbě uloží jí Bůh svůj způsob; zde však je svobodná. Může tedy často opakovati povzdechy lásky, měniti je podle libosti, vyslovovati je ústy nebo je pronášeti jen svými duchovními mohutnostmi. Řadu zbožných povzdechů může též přerušiti, zjednodušiti svou činnost a soustřediti všechnu svoji energii na jediný klidný pohled lásky. Tento poslední způsob je nejdokonalejší, nehodí se však stejně pro všechny povahy. Duch a srdce mají nekonečně mnoho způsobů, jak se projevit. Bůh pak jim přizpůsobuje svou milost a své volání. Nicméně, je-li to duši snadno, musí někdy zjednodušiti svoji činnost, prodloužiti mlčení, naslouchati božskému Mistrovi a odevzdati se mu úkonem své vůle. Tak se lépe připraví, aby ji Bůh pozval výše a blíže ke svému srdci.

§ 3. *Modlitba přechodná. Noc smyslů.*

Setká-li se Ježíš s ochotnou duší, přilne k ní se zvláštní láskou. Postupně ji zasvětil do všech tajemství své lásky. Jinými slovy: Uvede ji až na vrchol modlitby. Tento vzestup děje se skoro

vždy nepozorovaně. Božský Mistr má ohled na naši přirozenost. Zvolna připravuje naši duši na modlitbu vlitou. Přejít od modlitby činné k modlitbě trpné patří k oněm tajemstvím duchovního života, jež matou mnoho duchovních vůdců a uvádějí na scestí mnoho duší. Prostá, přímá duše projde však i tudy bez pohromy, jsouc vedena rukou Boží: »*Ty mne vedeš za pravici, svými radami mne vodiš.*«²⁶⁾

Co je to tedy modlitba přechodná neboli noc smyslů, jak ji nazývá sv. Jan od Kříže? Co má činiti duše dobré vůle, aby plnila záměry Boží?

Bůh uvádí duši do mimořádné modlitby, když začne sám u ní působiti v rozumu a vůli. Boží zásah nepotlačuje činnost těchto schopností, nýbrž ji jen podržuje činnosti Boží. V obyčejné modlitbě užívá duše milosti, aby sama vedla duchovní život. V modlitbě přechodné používá Bůh schopností duše, aby sám v ní libovolně jednal. Smysly, rozum a vůle přijímaly dříve podněty zdola. Nyní je přijímají shora, od Boha samého. Jejich náklonnost k smyslovým předmětům musí nahraditi Bůh zcela duchovními zájmy. Duše dostává úplně novou vložku, jež směřuje k přechodné modlitbě.

Bůh začne ozařovati duši jemným vlitým světlem o svých božských dokonalostech nebo o tajemstvích života Páně. Toto tlumené světlo vzbuzuje a udržuje v duši neurčitou, povšechnou vzpomínku na Boha. Takto vyznamenané duši

²⁶⁾ Ž. 72, 24.

se zdá, že je pronásledována a bodána myšlenkou na Boha. Tato vzpomínka nepřináší jí zvláštního světla, ale zaněcuje v ní jakousi nejasnou, skoro neznatelnou touhu přilnouti jen k Bohu. Potřeba tato je stálá a bolestná, ale neurčitá. Živěji se cítí po spáchané chybě, po dnech roztržitosti nebo po rozptylujících pracích. Duše je si vědoma, že by měla býti dokonaleji spojena s Bohem, nemá však k tomu sil ani prostředků. Stejnou měrou, jak vlité světlo vzbuzuje ve vůli trvalou, ale neurčitou touhu patřiti zcela Bohu, tak zase začínají toto světlo a vlitá láska odlučovat duši od smyslových věcí.

Duše cítí prázdnotu a neschopnost tvorů ukójiti srdce. Dříve ji tvorové těšili, nyní však v ní vzbuzují jen lhostejnost, ba hnus. Miluje samotu, ne však rozumování. Zabývá se Bohem skoro bezděčně. Dychtí po nebi a soustrastně pohlíží na ty, kdo lnou k světu: *»Běda mně, pobyt můj v cizině že se dlouží.«²⁷⁾ »Pravím si: Ó, bych měl křídla jak holub, letěl bych do bezpečí.«²⁸⁾* Osvobození od smyslovosti plodí zase jiný zjev. Duše již nedovede rozjímati. Její modlitby jsou suché a roztržité. Až do té doby mohly si pomáhat její duchové mohutnosti smysly. Rozum přijímal od nich svůj předmět a vůle oživovala stykem s nimi plamen lásky. Nyní však nejsou brány smysly na poradu. Z toho plyne úplné a náhlé potlačení prvku až do té doby velmi cenného,

²⁷⁾ Ž. 119, 5.

²⁸⁾ Ž. 54, 7.

totiž smyslové útěchy a podpory. Duše by to snadno snesla, kdyby duchovní radost byla náhradou za radost smyslů. Náhrada však nepřichází. Boží činnost, jež jí dříve přinášivala sladkost a lahodu, odpírá nyní duši podporu. Duše nenalézá nikde přispění. Tím vzniká u ní stav ustavičné vyprahlosti a nudy. Při modlitbě trpí jakousi malátností, nedobrovolnou lhostejností a bezmocností. Tato duševní ospalost je velikou trýzní. Duše se obviňuje z ochablosti. Svůj nynější stav srovnává se svou dřívější horlivostí a je přesvědčena, že ustupuje, místo aby postupovala, a kdyby jí nedodávalo síly slovo duchovního vůdce, zanechala by všeho. Zde pak nepřestává ještě řada jejích utrpení. Trýzně ji učinily citlivější, a vše, co snáší, stupňovalo její smysl pro bolest a tím i její dráždivost. Co jí bylo dříve lhostejné, nyní ji trápí. Mnoho takových duší je napadáno trapnými pochybnostmi a prudkými pokušeními, jsou stíhány zevnějšími nepřáteli a zkoušeny nemocemi a neštěstími. I sám Bůh používá někdy tohoto času očisty a přidává ke zkouškám, svírajícím duši, i své kříže.

Co má učiniti duše dobré vůle, která se poznává v tomto popisu? — Má-li upřímnou vůli, může býti její chování velmi jednoduché. Její povinností zde — jako ostatně všude jinde — je zachovati nedotčenu svoji dobrou vůli. Musí tedy rozhodně kráčet za svým Bohem úkonem lásky, souhlasiti s jeho činností a spojití se s ním na této temné cestě, jež ji přivede k plnému světlu.

Nikdo nemůže spoutati její svobodnou vůli, a svobodnou vůlí může duše milovati Boha. Spokojí se tedy všeobecným, matným poznáním, jež má o Bohu, a jak je jí to možno, vzbuzuje úkony odevzdanosti a lásky. Nehledá žádné opory ve smyslových věcech a zanechává úvah, proti nimž má jen odpor. Neželí ztráty dřívějšího způsobu obcování s Bohem, naopak děkuje mu za onu žízeň po spojení, kterou jí Bůh stále dává, aby ji naplnil milostí.

Důležité však je, že duše musí trpělivě snášeti dlouhé měsíce a někdy i celá léta tuto nudu, kterou s sebou přináší onen stav; musí ponechati Bohu, aby s ní volně zacházel, musí se zdržeti zkoumání jeho nevyzpytatelných záměrů; musí se mu věnovati při každé vhodné příležitosti prostým úkonem lásky. Chovati se jinak znamenalo by jen prodlužovati dobu této zkoušky.

Celá její povinnost a celé zaměstnání záleží v tom, že miluje Boha prostým hnutím vůle po každé, když si na něho vzpomene. Ať ji zkouší Pán dlouhou opuštěností, ať ji potápí do hlubin bezútěšnosti, ať ji nechává umdlévati nudou, ať ji vrhá do vnějších nepřekonatelných nesnází, duše mu vždycky může říci: *»Velebit chci Pána každého času, vždycky budiž chvála jeho v mých ústech.«*²⁹⁾ Vždycky se může před něj vrhnouti, ne sice tělem, nýbrž vůlí; není k němu unášena jeho krásou, nýbrž je držena jeho božskou mocí. Bůh neposílá nikdy tuto zkoušku, aby zároveň

²⁹⁾ Ž. 33, 2.

neposkytl hojnou pomoc. Jeho otcovský zásah uniká snad pozornosti duše, proto však není méně skutečný.

Jak blažená je duše, již stačí milovat, milovat bez citové radosti. Byť by se spojily proti ní nebe, země a peklo, ani by se nezachvěla. Může říci se sv. Pavlem: *»Jsem zajisté přesvědčen, že ani smrt, ani život, ani andělé, ani knížactva, ani mocnosti, ani věci přítomné, ani budoucí, ani síla, ani výška, ani hloubka, ani které stvoření jiné nebude nás moci odloučiti od lásky Boží, která jest v Kristu Ježíši, Pánu našem.«*³⁰⁾ Milovati a trpěti v lásce je krásným údělem těchto duší. Kéž by to mohly pochopiti a zapuditi od sebe všecken dobrovolný nepokoj!

Ó dobrý Mistře, kdyby tě nechaly duše jednati, kdyby ti dovolily vytvořiti ve svém srdci tvůj svatý obraz, kdyby jim stačilo zachovávat si dobrou vůli a milovati tě zcela prostým pohledem, jaké divy bys v nich vykonal. Až bys je očistil, vzal bys je blíže k sobě, přitiskl bys je na své božské srdce a dal bys jim okusiti nevýslovné rozkoše své lásky.

Mým programem bude od nynějška dobrá vůle, povzdech lásky vždy a všude a nic více. O ostatek se může postarati Ježíš. Milovati Boha, milovati jej s vynaložením všech sil, milovati jej bez citelné radosti, milovati jej v bolesti, milovati jej v nudě, vyprahlosti, zatemnění, v pochybnostech, úzkostech, pokušeních a černých

³⁰⁾ Řim. 8, 38—39.

výhledech do budoucnosti — bude mým údělem, dokud si bude přátí můj Pán. Víím, že je dobrý, víím, že mne miluje, a věřím v jeho lásku.

Těší mne, že tě mohu takto milovati, můj drahý Mistře! Abych tebe požíval, k tomu mám věčnost. Abych ti však působil radost svou láskou v utrpení a oběti, k tomu mi zbývá jen můj krátký život. Vylisuj z mé podstaty vše, co může rozmnožiti slávu tvého jména, vyčerpej ji celou, abych, umíraje, byl dokonale zanícen láskou.

§ 4. *Modlitba vlitá.*

Duše, jež prochází nocí smyslů, má dojem, že je již ztracena a že již nikdy nenabude sladkého pocitu Boží přítomnosti. Zatím však touží dobrý Bůh zcela se jí věnovati. Zanedlouho zkouška pomine, Mistr přijde a zavolá ji: »*Mistr je zde a volá tebe.*«³¹⁾

Tímto voláním je vlitá modlitba. Čím dále postupujeme, tím více se zatemňuje cesta nejen očím rozumu, nýbrž i pohledu prosté víry. Srdce přímé se však nemusí ničeho báti. Mistr je osvěcuje sám a nedopustí, aby zbloudilo. Dobrá vůle má klíče k vědění a ke všem hlubinám. Jsou jí otevřeny všechny brány. Proniká i v tajemství nejsvětější Trojice.

Co je to trpná modlitba? Jsou to poznání a láska, jež sdělí přímo duši sám Bůh. Bůh vlévá

³¹⁾ Jn. 11, 28.

do rozumu živé světlo a zapaluje srdce ohnivou láskou. Duše dobře cítí, že by nebyla schopna tohoto náhlého osvícení a sladkých vznětů jen ze svých vlastních sil, ba ani s pomocí obyčejné milosti. Ostatně ji naplňuje takto Bůh ve chvíli, kdy se toho nenaděje a kdy není na to nikterak připravena. Líbezná návštěva Boží přichází často zcela nenadále a stejně též mizívá. Ani s vynaložením všech sil není duše s to, aby prodloužila, byť jen na okamžik, Boží činnost.

Vlité poznání není výslednicí úvahy, nýbrž je duši dáno shůry. Duše cítí Boha, dotýká se ho, objímá ho, je jím docela jakoby oděna, sladce v něho přechází. Toto poznání není tak jasné jako světlo slávy. Zůstává temné, poněvadž žijeme dosud na zemi, ale v duši plodí naprostou jistotu. Stejně ani vlitá láska není rovna blaženosti nebešťanů, nýbrž je jen přípravou na toto nevýslovné štěstí. Často je předchutí radostí nebeských, nejednou však vrhá duši do strašných muk.

Vlitá láska v trpné modlitbě může totiž býti provázena buď nevýslovnými radostmi a útěchami nebo velikými vnitřními mukami. Bůh, jenž posvěcuje duše, jak sám chce, dává jim často milosti postupně, jedny po druhých. Všechny však se rodí z prudké lásky, jež unáší duši k Bohu. Žádný jazyk nikdy nevypoví, co vnitřní radosti a hlubokého štěstí mohou zakoušeti tyto omilostněné duše.

Jednou je pro ně láska sladkým odpočinkem, klidným a radostným objímáním Boha, nebo má

podobu nevýslovného štěstí, jež překypuje z vůle do všech jejích mohutností i do smyslové a tělesné stránky člověka. Tato radost je tak sladká, hluboká, bohatá a překypující, že srdce, nemožouc ji snést, upadá do jakéhosi duchovního opojení.

Jindy je láska jako dravý požár, prudká touha a ohnivá žádost po Mistrovi, jehož by ráda objala a s ním se ztotožnila v jednotě lásky. Někdy má láska vzhled dětinné odevzdanosti a bezmezné důvěry v Boha. Duše je si vědoma, že je dítkem Boha a nejsvětější Panny a cítí se ve středu Boží rodiny, zproštěna všech pozemských starostí.

Někdy je láska silou. Duše je vyzbrojena takovou energií, že se nebojí ani lidí, ani zlých duchů, že je odhodlána rozbít všechny překážky, jež jí uzavírají cestu k Bohu.

Po radosti však přichází smutek. Místo útechy dostává se duši opuštěnosti, nedůvěry, ba jakéhosi zoufalství. Bůh, po němž tak vroucně toužila, najednou zmizí jejím zrakům nebo se jí ukáže jako spravedlivý, uražený Soudce, mstící hřích. Láska, kdysi tak sladká a líbezná, změní se naráz v pocit bázně, beznaděje, hněvu, hlubokého smutku a odvrácení od Boha. Duši se zdá, že hřeší každým svým skutkem, a v tom je vrchol jejího utrpení. Tato tajemná muka tvoří noc ducha, jak to nazývá sv. Jan od Kříže. Jsou poslední očistou a neroztržitelným poutem, jež nerozlučně spojuje duše s Bohem.

To jsou hlavní rysy této modlitby a jejích ob-

vyklých účinků. Při četbě těchto stran budou se některé duše s hrůzou tázati, jak se mají chovati, až je jednou uvede Bůh do stavu modlitby vlité. Ať se ho nebojí! Více než kde jinde je zde nade vše potřebná dobrá vůle. Jméno modlitba »trpná« naznačuje, že jedinou povinností duše je přijímati dar Boží; ať se jí nabízí v jakékoliv podobě, musí milovati Boha láskou, již on sám rozlévá v srdci; musí vesele přijímati trny jako květy; musí býti Bohu po vůli v těžkých požadavcích stejně jako při jeho největších něžnostech. Tak půjde přímo k Bohu.

Proto ať si dá pozor v radostech vlité modlitby, aby nepřilnula k něčemu jinému než k lásce, aby nezkoumala všetečně činnost Boží a způsob spojení s Bohem a množství jeho návštěv. Vše to je starostí Boha. Od duše, své snoubenky, nečeká nic jiného než lásku, prosté přijetí všech projevů jeho vůle.

Ať nehledá duše úzkostně, na který stupeň modlitby již došla. Stupně modlitby se měří jen podle lásky. Čím vroucnější je láska, tím výše stoupá duše k Bohu. Jediný Bůh však může stanoviti tyto stupně.

Každá duše dobré vůle je polem, na němž pěstuje Bůh ctnosti, dává se rozvíjeti květům a zrání plodům svatosti. Sám je zahradníkem. Rostliny nemají jiné starosti než růsti a přinášeti krásnou, bohatou úrodu. Kdyby chtěly duše účelivě přijímati činnost Boží, všechny by dospěly vysoké svatosti.

Některé duše mají veliký zájem o mimořádné

zjevy v nazírání, jako vidění, zjevení, vytržení mysli a podobné věci. Tyto zjevy nejsou vlastními účinky vlité modlitby. Není jich nikterak třeba ani k nejvyššímu nazírání (kontemplaci), ani nejsou nutným stupněm vyšší modlitby, není jich třeba ani k nejvyšší svatosti. Jsou to zázračné úkazy, jež Bůh zřídka dává. Bylo by opovržlivostí přát si jich, poněvadž nepatří k postatě lásky.

Co má konečně činiti zbožná duše, vržená Bohem do peci zkoušek? Postačí jí též ve vnitřních mukách milovati Boha? Zmůže se vůbec na lásku Boží? Je-li která chvíle, v níž musí duše soustřediti všechnu činnost do prostého hnutí dobré vůle, je to doba trpného očišťování, doba noci duchovní. Jen duše, jež jsou pohrouženy do těchto hrozných temnot, mohou si o tom učiniti představu. Bůh se rád zahaluje do neproniknutelné tmy, aby tam způsobil v duši poslední tajemnou proměnu. Drží duši za nejjemnější vlákna, aby z ní vytiskl všechny zbytky přirozeného pozemského sobeckého smýšlení. Duše by sebou marně lomcovala v jeho všemohoucí ruce a marně by se vzpírala jeho pronikavé očištné činnosti. Jen by prodlužovala svá muka.

Duše takto zničená a rozdrcená rukou Boha, jenž ji miluje, ať se dá jím očistit, ať odpovídá na každé nové utrpení radostným »Staň se!«. Ať se křečovitě chopí poslušnosti k slovům svého duchovního vůdce, ať se slepě řídí jeho radami. Ostatek pak ať ponechá ruce Boží. Žádná kniha a žádný duchovní vůdce nikdy ji dokonale ne-

poučí o utrpení tohoto druhu. Dříve než je duše snáší, nerozumí jim; když jí tato muka nadejdou, nejsou jí nic platny ani knihy, ani rady. Bůh si vyhrazuje tuto říši, neboť tu může dosáhnouti od duše dokonalé odevzdanosti, úkonu dokonalé dobré vůle. Odvrácení od Boha, hnutí beznaděje, hněvu nebo nenávisti nepřekážejí božskému Mistrovi v jeho díle. Tato hnutí se zdají špatnými. Ve skutečnosti jsou to úkony velmi prudké a velmi čisté lásky k Bohu. Duše je sice přesvědčena o opaku. Proto stená, běduje, souží se. Co však na tom záleží? Tento stav trvá jen krátkou dobu. Duše se jím čistí, přetvořuje a miluje.

Ó můj Bože! Nechám tě, abys zpracovával mou duši až do konce, až ke Kalvarii. Jednoho dne nadejde vzkříšení. Chci se plaziti po zemi jak ubohá malá housenka tak dlouho, dokud uznáš za dobré. Dám se tebou zavřít do tmavého žaláře, zůstanu tu mrtev a pohřben, budu tě však milovat až do onoho dne, kdy se ti zlíbí rozbítí stěny mé úzké cely a dáti mi perutě, abych se vznesl k tobě. Tehdy se oděje má duše, čilá jako motýl, tvou božskou láskou a jediný plamen bude spalovati na věky Stvořitele a jeho bídného tvora. Jak krásný je náš úděl! Milovati Boha na věky, milovati jej v nebi, milovati jej na zemi, milovati jej v radosti i v zármutku, ve světle i v tmách, milovati jej na Kalvarii i na Táboru. — Tato láska je výsadou dobré vůle.

HLAVA II. DOKONALOST A VNĚJŠÍ ČINNOST.

§ 1. *Přítomný okamžik.*

Posvěcovati znamená milovati Boha, naplňovati touto láskou celý svůj život, vdechnouti všem i nejmenším skutkům tento nadpřirozený smysl, tuto poctivou vůli a touhu patřiti Bohu.

Je to možno? Jistě je to možno a mnoho prostých duší dosahuje den jak den tohoto vznešeného ideálu. Co tedy musíme činiti, abychom patřili do počtu těchto šťastných duší?

Duše dobré vůle musí hned od začátku zjednodušovati svoji úlohu. Je třeba připomínati znovu a znovu: skoro všechny duše vrtošivě zamotávají dílo svého zdokonalení. Na cestu svatosti zatěžují se zbytečnými břemeny. Promarňují své síly v zaměstnáních, jež jsou buď bezvýznamná nebo pochybně užitečná. Proto třeba zjednodušiti celou práci o dosažení dokonalosti na jeden přesně vyznačený bod, totiž na přítomný okamžik. Třeba omeziti život a svoji činnost na přítomnou povinnost, třeba soustřediti všechnu pozornost na přítomný závazek.

Není divu, že se zmocňuje duší malomyslnost, když měří očima celou délku života, jež mají posvětit, když jedním pohledem vnímají nesmírné množství prací a drobných utrpení, roztroušených po celé cestě jejich života, když se roz-

hlížejí po této nedozírné pláni, zarostlé trním špatností, jež mají vymýtiti. V tom však nezáleží svatost. Dokonalosti nelze dosáhnouti sněním a prázdňým myšlením. Dokonalost je velmi zřetelná hodnota, jež se nám nabízí každou chvíli. Posvěcovati život znamená darovati Bohu přítomný okamžik. Náš život sestává z řady po sobě jdoucích okamžiků. Skutečný je v něm jen tento krátký přítomný okamžik, jenž bez ustání plyne. Žijeme jen v přítomnosti. Ji posvětití jest naší jedinou povinností. Nic lepšího nemůžeme učiniti ani pro své posvěcení, ani pro slávu Boží.

Kdyby jen chtěly duše rozuměti této pravdě tak prosté a tak útěchyplné. Mezi Bohem a duší dobré vůle je jen jediný úkon: Úkon dobré vůle. Pomocí tohoto úkonu spojuje se duše s Bohem v každém okamžiku. Každá částička času je jako úlomek svátostných způsob, jenž přináší duši Boha. Je to nepřetržité svaté přijímání. Duše se v něm zcela dává Bohu, a Bůh se dává jí. »Je to příliv a odliv,« praví Ruysbroeck, »jenž plyne ze studnice lásky.«³²⁾

Nač bychom se tedy soužili pro minulost? Již jí není. Na věky nám unikla. Nač ztráceti čas neplodným vzdycháním a marným přemýšlením? Vrhněme minulost s jejími nevěrnostmi do oceánu Božího milosrdenství. Bůh na vše zapomněl a všechno smazal: »*Jak je vzdálen východ od západu, vzdaluje od nás nepravosti naše . . . neboť ví on, jaké stvoření jsme, na pa-*

³²⁾ Ozdoba duch. zasnoubení, hl. 54.

měti má, že prach jsme.«³³⁾ Ztracený čas vykupujme nynější věrností.

A k čemu bychom se tolik znepokojovali pro budoucnost? Ještě nenastala. Bůh nám ji dá. Přejde k nám z jeho ruky jako po kapkách. Teprve pak ji posvětime. Nyní však musejí zaujmouti naši pozornost a naši dobrou vůli jiné povinnosti. Bůh je dobrý Otec. V rozhodném okamžiku dá nám, čeho potřebujeme pro svou dokonalost. Naše svatost je především jeho dílem. On nastínil její plán a provádí všechny její podrobnosti.

V každém okamžiku nám podává nějakou povinnost, abychom ji vyplnili. Ze souhrnu těchto dobře použitých okamžiků povstane nádherná budova naší dokonalosti. My sice nevidíme z tohoto velikého díla nic než své přítomné nepatrné zaměstnání a býváme proto zarmouceni, avšak božský Mistr vidí celek a již napřed má radost z krásy svého díla. P. de Caussade praví: »Naše svatost se tvoří asi tak jako přepychové koberce, jež se hotoví kousek po kousku a na ruby. Řemeslník nevidí nic než svůj steh a svoji jehlu. Všechny jeho stehy tvoří však postupně nádherné obrazce, jež se objeví teprve, až jsou všechny části hotovy a až se ukáže krásná líc koberce. Mezi prací však jsou tyto krásy a divy ve stínu.«³⁴⁾ Přítomný okamžik obsahuje pro každého svatost. Bůh do něho položil nedoceni-

³³⁾ Ž. 102, 12—14.

³⁴⁾ Abandon à la div. Prov. II, 4, § 3.

telný poklad. Nechá-li jej duše neužitečně uplynouti, ztratí poklad na vždycky.

Povinnost přítomného okamžiku stanoví Bůh různě, pro každou duši zvláště. Přítomný okamžik jedné duše není stejný jako u druhé duše. Náš Otec nebeský se stará zvláště o každé své dítě. Všimá si podrobností života každého z nás. Dokonalost tedy záleží v tom, že dáváme Bohu svůj přítomný okamžik. Velikým tajemstvím vnitřního života je starati se o sebe a ne o druhé, věnovati pozornost své vlastní povinnosti a ne povinnosti druhých. Co nám pomůže znáti povinnosti bližního a zjišťovati jeho nedostatky? »Žijme na zemi, jako by tu byl jen Bůh a my,« bylo velikou zásadou světců.

Zaměstnávejme se bližním jen tolik, kolik žádá naše povinnost. Nekonečné řadě duší je naprosto nepřístupna svatost, poněvadž se starají nikoliv o sebe, nýbrž o druhé. Má-li nás posvětit přítomný okamžik, nehledejme svatost jinde. Jediný Bůh zná druh a stupeň naší dokonalosti. Nenapodobujme druhé duše! Nežebrejme dům od domu o potravu pro svoji svatost. Jsme děti Krále králů, jenž je nekonečně dobrý a velikomyslný. Dává nám hojnost posvěcujících prostředků. Každý přítomný okamžik nám je poskytuje. Žijme každý den na klíně Božím. Dávejme vždy pozor, abychom ho poslouchali v přítomném okamžiku. »*Dosti má den na své lopotě.*«³⁵⁾ Náš Otec nebeský ví, čeho budeme

³⁵⁾ Mt. 6, 34.

potřebovati zítra. Spokojme se s tím, že ho žádáme o chléb pro dnešek.

První povinností duše je tedy zjednodušiti dílo svatosti, zhustiti život do přítomného okamžiku. Jedná-li podle toho, vede ji Bůh za ruku ve všech starostech. »*Ty mne držíš za pravici, svými radami mne vodiš.*«³⁶⁾ Opřena o něho vykonává zcela klidně přítomnou práci. Vděčně přijímá každý nový okamžik, poněvadž jí dává Boha. Nehořekuje pro žádný skutek minulý. Netouží ani po žádné radosti budoucí, leč po té, kterou jí připravil její Otec nebeský. Jak sladký a klidný je takový život! Jak jen může s pomocí milosti Boží, nespouští duše dobrého Mistra s očí. Vždy je připravena vyplniti jeho rozkazy, nikdy však není ukvapena. Její život se podobá již nyní životu Boha, jež nosí v sobě. Sv. Augustin dí: »*Pane, tys vždycky v činnosti a vždycky v klidu . . . Tvá láska je bez vášně, tvá horlivost bez neklidu . . . tvůj hněv bez pobouření . . .*«³⁷⁾

§ 2. *Vnější stránka činnosti.*

Přítomný okamžik skrývá v sobě povinnost, již třeba vyplnit. V této povinnosti čeká na duši dvojí závazek. Předepsanou věc musí vykonati úplně, a to s úmyslem milovati Boha nebo vyplniti jeho božskou vůli. Vnější úkon a vnitřní

³⁶⁾ Ž. 72, 24.

³⁷⁾ Confess. I, I, c. 4. M. L. 32, 662.

úmysl je dvojí složka každého díla. První představuje stránku hmotnou; hlavní však je druhý živý prvek, jenž oduševňuje činnost, dává jí cenu a záslužnost. V této hlavě pojednejme o prvku hmotném.

Každým přítomným okamžikem předpisuje Bůh duši nějaký závazek, něco, co má učiniti nebo pomínouti nebo snést. Bůh jí tak projevuje jednak svoje přání, jednak svoje zalíbení. Co má činiti duše dobré vůle, octne-li se před touto povinností?

Musí se vynasnažit, aby vyplnila svoji povinnost do všech podrobností. Musí vykonati své dílo dokonale. Její úlohou není zkoumati důležitost této povinnosti. Je jí uložena od Boha. Proto nic kromě ní nepřivede ji k dokonalosti. Musí se chrániti vyšetřování, jakou cestou se jí dostalo tohoto závazku, jakým prostřednictvím byl jí uložen, v jaké podobě se jí podává, z jakých důvodů nebo pod jakými záminkami byl jí sdělen. Zaměstnávati ducha takovými úvahami znamenalo by ztráceti čas.

Povinnost přítomného okamžiku je poselkyní Boží a ničím jiným. Pod závojem kteréhokoliv tvora dává se tu duši dobré vůle sám Bůh. Přijměme prostince přítomný okamžik, vykonejme dopodrobna, co nám předpisuje, nebo zanechejme toho, co zakazuje.

Vykonávání své práce musí se věnovati dobrá vůle *úplně celá*. Duše má sbíratí rozptýlené síly a hromaditi veškeru energii jen proto, aby je soustředila na přítomný okamžik. Proto musí na-

pnouti všechnu pozornost a nasaditi všechny síly, aby dobře vykonala své práce, to znamená, aby jim vtiskla pečeť díla dokonaného a dokonalého.

Některé duše nejsou schopny dodělati to, co začaly. Je to známka lehkomyšlnosti a nestálosti; je to důkaz, že nejsou zcela oddány přítomnému okamžiku a že nezřízeně dychtí po věcech budoucích, jež jim ještě nepatří. Takové duše nikdy nedojdou života zcela dokonalého.

Duše se musí věnovati plnění přítomné povinnosti *stále*. Každý okamžik přináší nějaký závazek. Naše povinnost je nám v patách od prvního procitnutí. Nemáme práva libovolně užítí bytí jen jedině vteřiny času, protože čas je nám odměřen. Tím bychom připravovali Boha o slávu, plynoucí mu z naší věrnosti a ze štěstí, když se s ním spojujeme v tomto okamžiku. Naše pozornost na přítomný okamžik nesmí tedy býti přerušena nikdy. Každá kapka vody dopadající na kámen přispívá k jeho rozdrobení. Každý tah štětce dodává obrazu jeho konečnou krásu. Každý dobrý úkon má dokonati v našich duších podobnost s Bohem.

Je-li třeba, aby naše činnost byla ustavičná, je neméně potřebí, aby byla *umírněná*. Bez této podmínky dlouho neobstojí. Moc sebevlády je neprominutelnou podmínkou pro každý život opravdu plodný. »Nic není možné,« dí Ollé-Laprune, »nemá-li člověk sílu se ovládat, zdržovat a zapírat.«³⁸⁾ Nikdy nebyla možná žádná

³⁸⁾ Le prix de la vie, ch. XXII.

činnost bez umírněnosti. Naše síly mají určité meze. Rozum a vůle jsou schopnosti ohraničené. Pozornost nemůže býti stále ve střehu. Bůh pak žádá od svých dítek jen to, čeho jsou schopny.

Spokojme se se svou povinností přítomného okamžiku. Konejme ji klidně a mírně, ale energicky. Nepřepínejme svých sil. Bůh nám rozdělil práci na každý den. Chtíti si jí nabrati více, nežli máme uloženo, je ukvapenost, jež znemožňuje dílo posvěcení. Tato umírněnost je nejcennější, ale též nejméně ceněnou vlastností každé činnosti. Vylučuje zbrkllost, jež ničí zdraví tolika lidí. Zavrhuje množství úkonů, jež rozptylují síly. Řídí horlivost, jež je zárukou vytrvalosti. Cvičme se v této sebevládě. Zabezpečí nám stálost v našem podnikání. S ní půjdeme stále vpřed a projdeme pevnou nohou všemi nesnáze-
mi a všemi překážkami. Budeme-li ji míti, splníme s touže prostotou nejnižší povinnosti i nej-
skvělejší skutky. Kromě toho nalezneme s po-
mocí této rozvážné umírněnosti při každém kro-
ku věc na světě nejvzácnější, totiž kříž. Vždyť
kolik přemáhání to stojí ovládati se, spokojiti se
s prostou povinností přítomného okamžiku a jíti
krokem Božím. Tato umírněnost je ustavičným
odříkáním a odumíráním. Každým okamžikem
spojuje nás s trpícím Vykupitelem a s jeho po-
svěcujícím dílem. A tak každý úkon, právě pro-
to, že je malý a umrtvující, dává nám život a po-
máhá nám jej sděliti duším. Každý úkon se stává
pro svou umírněnost výbojnou silou. Síla sebe-
vlády dává ctnosti život. Zdánlivá smrt tají

v sobě skutečný život a jeho plodnost. Každá duše, která se chce věnovati činnosti, již koná v ní Bůh, která se chce spokojiti s jejím prováděním, a za tím účelem se mírní a zdržuje v mezích, vykázaných jí Bohem, jistě se stane mocným nástrojem obrácení a spásy pro druhé. Bůh, jenž je láska, je nutkán k tomu, aby se sdělil duším. Potřebuje jen průplavů, jež by dodaly všecko množství božské vláhy jiným a nepohltily je v sebe. Najde-li Bůh takovou duši, i kdyby byla skryta za zdmi kláštera, učiní ji nástrojem vykoupení.

Taková duše bude vyzařovati Boží milost mřížemi kláštera a snad si toho ani nebude vědoma. Bůh si však umí vychovati takové duše i mimo kláštery. Tvoří si je a nalézá je ve všech vrstvách společnosti. Těmto duším vnuká vznešené plány, velké podniky, někdy i pošetilé odvážnosti. Pudí je k tomu, aby je splnily, aby se zcela věnovaly jejich provádění, aby zapomínaly na lidskou opatrnost a opíraly se jen o božskou moudrost. Učelivá duše, svatě pro Boha nadšená, nedovede nikdy odpočívat. Musí jednat, pracovat a konat dobro kolem sebe, neboť božská láska je stravující oheň. Je si vědoma, že musí na světě vykonati určité poslání, že musí šířiti pravdu, zapalovati plameny lásky, rozdávat ubohým vděčencům ráje hojnost dober, jimiž sama oplývá. Každá plnost života překypuje a šíří se. Která duše však má plnější život než ta, jež je živa z Boha? Nic na světě není takové duši lhostejno. Má zájem o vědy a umění, o duševní, mravní,

ba i hmotný pokrok, poněvadž všechno to je od Boha a k Bohu vede. Žádná duše zcela zasvěcená do činnosti Boží necítla se ztěsnanou v Boží nezměrnosti. Její horlivost nacházela vždycky dosti duší, jež by dobývala, dosti slepců, jež by osvěcovala, dosti nešťastných, aby jim pomáhala. Kdo závisel prostěji a všestranněji na Bohu než sv. Alfons, sv. Vincenc de Paul, sv. Terezie, sv. Ignác, sv. Marketa Marie? Kdo však více zjevil Boha světu, zmírnil lidskou bídu, zdeptal bludy a rozšířil božskou lásku než tito světci?

Ó duše dobré vůle, poddejte se úplně božské činnosti, sledujte ji krok za krokem, nezanedbejte ani jeden její rozkaz, ani jednu radu, ani jedno její vnuknutí. Odevzdejte se Bohu a pak rozeptejte perutě. Lette za svými vznešenými ideály. Ztotožňujte se v každém okamžiku víc a více s Ježíšem. Po jeho příkladu, v něm a skrze něho činite dobře. Říkejte s ním: »*Lítost mám nad zástupem.*«³⁹⁾ »*Žizním.*«⁴⁰⁾ »*Pojďte ke mně všichni.*«⁴¹⁾ Tak splníte dokonale očekávání Ježíše Krista. Pak budete moci říci na konci svého života jako on: »*Dokonáno jest.*«⁴²⁾ *Dokonal jsem dílo, které jsi mi dal, abych je učinil.*⁴³⁾ *Chodil jsem, dobře čině.*⁴⁴⁾

39) Mk. 8, 2.

40) Jn. 19, 28.

41) Mt. 11, 28.

42) Jn. 19, 30.

43) Jn. 17, 4.

44) Sk. ap. 10, 38.

§ 3. Duše činnosti.

Kdo zjednodušil svou práci a převedl celý svůj život na přítomný okamžik, je schopen věnovati přítomné činnosti všechnu pozornost a energii. To však nestačí. Věrně vykonávati své dílo a prováděti je do podrobností je jen vnější stránkou dobré činnosti. Tento vnější hmotný prvek musí býti oživen, přetvořen a v jistém smyslu opřen o čistý úmysl.

Co je to čistý úmysl? Je to láska. Věrná duše chce dosvědčiti Bohu každým svým skutkem, že ho miluje. Ostatně ví, že žádný úkon nemá pravé ceny, leč touto božskou ctností a že bez lásky je skutek jen tělem bez duše, organismem bez života.

Tento úmysl milovati Boha provází duši při každém jejím zaměstnání všedního života. Může míti rozličné podoby a lze jej vyjádřiti rozmanitými způsoby.

Milovati Boha znamená chtít vyplniti jeho svatou vůli, poddávati se jeho činnosti, přizpůsobovati se Božím rozkazům, žíti v pravdě.

Milovati Boha znamená dobývati mu slávu; pracovati, aby byl více poznáván; rozšiřovati jeho království. Znamená býti člověkem povinnosti, člověkem nadpřirozeným. Znamená snahu o způsobení radosti Bohu, aby zapomněl na všechny nevděk lidí; snažiti se o následování Ježíše Krista, abychom se v něho přetvořili, abychom se oděli jeho božskou osobou, abychom se hlouběji spojili s jeho duchovním tělem, abychom se

zasvětili jeho práci a vyrůstali z lásky. Výrazy jsou různé, smysl však zůstává tentýž: ve všech pracích miluje duše Boha. Pracuje za tím účelem, aby mu projevila svou oddanost a aby se zařídila podle jeho božského zalíbení. V tom je tajemství svatosti. Tím se dotýkáme základů práce o dokonalost.

Zde nastává rozlišení duší hrdinských a duší prostředních. Všechny jsou oživeny dobrou vůlí, všechny konají určitý počet dobrých skutků každý den. Zatím však co jedny nahromadí v několika letech nesmírné poklady a téměř letí k vrcholům svatosti, jiné sotva postupují a těžce se vlekou po cestě vedoucí k dokonalosti.

Čím vzniká tento rozdíl? Jedni milují bez ustání. Neustávají očišťovati svůj dobrý úmysl. Ne-ztratí ani vteřinu, aby šlehali plameny lásky k srdci Ježíšovu. Jiní konají mechanicky svou denní práci, zůstávají však jen na povrchu, u slupky svého díla, jejich dobrý úmysl pokulhává. Takový úmysl však se nepovznese nad tvora, nevzlétne až k Bohu, nedává nadšení ani života.

Bez ustání se musíme snažiti, ne sice překotně, přece však s klidnou bdělostí, abychom měli úmysl milovati Boha ve všech úkonech dne, abychom jej měli čím dál čistší a živější. Ideálem by bylo míti v Bohu ducha i srdce při všech zaměstnáních způsobem výslovným, aktuálním. Zpravidla však přesahuje taková pozornost naše slabé prostředky. Nejsme v nebi. Vláčíme se ještě těžce po této zemi. Roztržitosti a starosti nás

přepadají se všech stran. Ostatně ani nejsme povinni snažiti se o dosažení tohoto ideálu. Stačí, když k němu spějeme s velkomyslnou a klidnou horlivostí a odevzdaně snášíme, ztratíme-li sem tam Boha s očí. Mnoho duší touží po tom, aby ustavičně myslily na Boha mezi prací, a nikdy k tomu nedospívají. Ať jsou přesvědčeny a ať si uvědomí, že naše duše je skutečně spojena s Bohem, i když naň právě nemyslí. Úkon, jímž se vůle přivine k Bohu a umíní si činiti vše z lásky k němu, mine za chvíli, jeho síla však zůstává neztenčena, jeho vliv trvá a tak je vůle trvale sjednocena s Bohem, i když rozum bloudí, představivost těká a vnější práce tisknou duši k zemi.

V zahradě své duše jsme vyhradili pro Boha nejkrásnější strom, svoji vůli, se všemi plody, jež má nebo jež přinese. Toto darování jsme mínili neodvolatelně a obnovujeme je po každé, když se naše myšlenka obrátí k Bohu. Všechny plody tohoto stromu, všechny úkony naší dobré vůle, jsou tedy vlastnictvím Božím. Stokrát a tisíckrát jsme mu je darovali se všemi odevzdanými dušemi.

Neméně je pravdivé, že milující duše bez ustání se snaží darovati se Bohu výslovným způsobem se vším, co má. Chtěla by, aby Boha nikdy nespustila s očí. Touží nořiti se v něho vědomě, v každém okamžiku zůstatí v něm, žíti jeho životem, dýchatí jaksí skrze něho, napájetí se u pramene jeho božské lásky, živiti se jím a žíti skryta v Bohu s Kristem. Je to oprávněná touha,

jež bude dokonale splněna až v nebi, jež však nemůže býti ukojena na zemi, leda v té míře, jak nás ráčí Bůh osvoboditi od země, od jejích starostí a jejích břemen.

Láska Boží tedy musí oživovati všechny naše činy. Při žádném skutku nesmíme se ani obracet k sobě, ani nesmíme míti zalíbení v nějakém stvoření.

Někdo však snad namítne: Což je třeba žíti na světě bez citu, bez radosti, bez přiměřeného rozptylování naší lidské přirozenosti, jež je přece též dar Boží? Ó, nikoliv. V tom ohledu bývá pravá svatost přečasto skreslována.

Svatí nejsou nepřístupné bytosti, jež by se dívaly na zemi jen proto, aby jí zlořečily, jež by věnovaly tvorům jen tolik pozornosti, aby se varovaly styku s nimi. Nic není více otevřeno světu než srdce světcovo. Toto srdce se sklání v určitém smyslu ke každému stvoření, aby v každém objevilo Boha nebo aby je k němu přivedlo. Kdo byl více uchvácen přírodou než sv. František Assiský? Kdo ji opěvoval častěji než svatý flanderský kněz Guido Gezelle? Což nejsme králi země, když jsme Božími dětmi? Což nemáme radost z panství svého Otce nebeského? Vždyť celá země patří jemu, a proto i nám!

Čím jsme světější, tím hlouběji můžeme vniknouti do každého stvoření, viděti jeho dokonalost a krásu a žasnouti nad celým vesmírem. Všechno nás může povznést k Bohu. V něm a pro něho můžeme přijímati každou dovolenou

radost. Čisté srdce dovede těžiti radost ze všeho a umí nalézt Boha ve všem.

Takové srdce bývá ovšem často nutkáno, aby si odpíralo i nejnevinnější radosti, jako kdysi David obětoval vodu, načerpanou jeho vojáky v betlemské studni. Bůh osvěcuje své věrné a žádává od nich oběť některé radosti a šťastná duše radostně poslouchá. To však není všeobecný zákon. Celé stvoření zřídil Bůh ve prospěch svých vyvolených. Což by byl nechal dovolené požitky jen svým nepřátelům? Což nechce, aby mu sloužily jeho dítky v radosti svého srdce? *»Služte Hospodinu s veselím!«*⁴⁵⁾ Což nechce, aby se duše sílily důvěrou a láskou? *»Radujte se v Pánu vždycky, opět pravím, radujte se!«*⁴⁶⁾ Srdce posílené láskou rychleji letí k vrcholům svatosti: *»Po cestě tvých přikázání běžím, neboť ty uvolňuješ mému srdci.«*⁴⁷⁾ Božská láska nic nepotlačuje a ničím nepohrdá. Oživuje všechny naše činy, povznáší naše radosti i naše bolesti, posvěcuje naše požitky i naše strádání. Všechno přichází od Boha. Co tvor nezkazí, nemůže býti špatné a nemůže překážeti svatosti. Jen když je srdce správně usměrněno a má čistý úmysl.

Jako však nás může dovésti každý tvor k Bohu, tak každé zdržování se v tvorech je zlem. Přejdeme přes tvory i přes dobrotu, krásu a pravdu v nich roztroušené a krácejme přímo

⁴⁵⁾ Ž. 99, 2.

⁴⁶⁾ Filip. 4, 4.

⁴⁷⁾ Ž. 118, 32.

k Bohu, abychom jej oslavovali a zjevovali světu jeho velikost a jeho lásku. Každá radost, každý požitek a každá bytost, jež příliš upoutávají naše srdce, musí býti bez milosti odsunuty. Žádný tvor nemá práva stavěti se na místo Boží a zabíratí naše srdce, jež je stvořeno jen pro něho.

S takovým neustálým »Sursum corda« (»Vzhůru srdce«) prochází duše všemi událostmi příjemnými i trapnými a přijímá vše, co jí Bůh jejich prostřednictvím podává, ať sladké, ať hořké; vždy je přístupná, nikdy však spoutaná, vždy úslužná, nikdy však otrocká, vždy soucitná, nikdy však oslabená. Sv. Augustin říkával:⁴⁸⁾ »Líbí-li se ti lidská těla, chval pro ně Boha a věnuj lásku jejich Tvůrci, aby ses mu neznelíbil tím, co se tobě líbí. Líbí-li se ti duše, miluj je v Bohu, poněvadž i ony jsou proměnlivé a jen v něm nabývají stálosti.«

§ 4. Čas.

Úlohou duše, jež chce dojíti svatosti, jest spokojiti se s přítomnou povinností, pro její dokonalé vyplnění napnouti celou svoji pozornost a všechnu svou energii a oživovati je božskou láskou. Každý okamžik, jehož takto užila, pomůže jí dosáhnouti dokonalosti, již je právě schopna. Potom jí již nezbývá jiná povinnost než pokračovati až do konce bez únavy v práci. Právě

⁴⁸⁾ Confess. I. IV, c. 12. M. L. 32, 700.

zde však naráží řada neprozíravých duší na velké nebezpečí. Skoro všechny chtějí býti svaté přesně za určitý počet let. Nekryje-li se výsledek s jejich nadějemi, klesají na myslí a jsou v nebezpečí zanechatí všeho.

Tyto duše zanedbávají při svém posvěcování prvek málo ceněný, ale neprominutelný, totiž čas. Bohu je znám počet let, jak dlouho máme setrvati na zemi. Zná také stupeň svatosti, jehož máme dosáhnouti. Přenechejme jemu starost o to, aby nás posvětil před naší smrtí. Spokojme se s tím, že mu budeme dokonale sloužiti v přítomném okamžiku a že jej budeme vroucně a vášnivě milovati. Všechno své nadšení vložme do svých skutků. Vrůstějme v něho čím dál hlouběji a ostatek přenechejme jemu. Je naším Otcem. Vzal na sebe starost o zájmy svých dětí.

Kdyby nepřiložil Bůh ruku k dílu našeho posvěcení zcela zvláštním způsobem, nikdy bychom se vinou své nedočkavosti neposvětili. Svatost znamená přece celý život, jež třeba obracet k Bohu. Znamená přiváděti k Bohu všechny naše schopnosti zaujaté rozličnými tvory. Je to přeměňování a přetvořování náklonnosti k smyslovým věcem, vrozené každému člověku, v trvalý vzlet k Bohu, jež je pouhý duch. Je to přetrhávání nesčetných tajných přichylností k tvorům a k sobě samým, zavádění pokojné vlády vůle nad vášněmi, jež nerady snášejí jho; prosycování tisícerych denních úkonů čistým úmyslem a láskou k Bohu. Taková proměna však není obyčejně možná za několik let. Ve

chvilích zanícení a těsného spojení s Bohem může míti duše pocit, že mu zcela patří, a je přesvědčena, že je dokonána šťastná proměna celé její bytosti, avšak smutná zkušenost ji brzy přesvědčí o skutečnosti. Po vroucích modlitbách má dále přirozené smýšlení, lpí na svém pohodlí, je mdlá a malomyslná. Žasne, že jí mohl Bůh prokazovati svou přízeň, když je tak nedokonalá. Cítí nelibost proti sobě samé. Pozbývá myslí. Nic však není přiměřenějšího nežli toto božské vedení.

Duše je na cestě za svatostí. V přítomném okamžiku dává Bohu k službám celou svoji dobrou vůli, pokud jí vládne. Bůh je tím potěšen a vyznamenává ji za to svými milostmi. Jsa obratným mistrem ve vedení duší, ví, že v některých chvilích potřebují duše odpočinouti si na těžké cestě za ideálem, a proto jim dává čas od času cítiti svou sladkou přítomnost. Později bude s nimi zacházeti jako s dokonalými, posadí je za svůj stůl a zasvětil je navždy do svých tajemství. Co nesvede její zápal, ba ani její věrnost v přítomném okamžiku, co nechce obyčejně učiniti Bůh ani zvláštní pomocí, to jí jednou přinese čas sám. Bůh po ní tak touží. Proto ji nechává na zemi. Čas je neocenitelný pomocník a doveče duši neomylně k svatosti, bude-li jen věrna v přítomné povinnosti. Náš život se skládá z nekonečného množství drobných úkonů navenek bezvýznamných a téměř neviditelných. Svatost je ovocem těchto úkonů. Nedobývá se skvělými činy. Takové činy nejsou aspoň našim údělem.

Svatosti se musíme učit skoro tak, jak jsme se učili mluvit, číst a psát. Kolika milionů úkonů bylo třeba, než jsme se naučili tomuto umění. Počítejte jen, můžete-li, všechny úkony při čtení knihy. Zrakový vjem každého písmene, každé slabiky, každého slova, každé věty; úkony smyslů vnitřních, jež zachycují a dokonávají tyto vjemy; potom úkony při tvoření každého slova, každé věty, každého úsudku, kde pracuje paměť a kde jsou srovnávány pojmy a soudy. Rozšiřte tento příklad na zaměstnání každého dne, týdne, celého života a dospějete k spoustě úkonů, jež přesahují každý výpočet. A přece jen touto neustálou činností mohl si člověk osvojit množství poznatků a provést řadu významných podniků.

Nejinak je tomu v životě duchovním. Život spravedlivé duše je řetězem drobných ctnostných úkonů. Dobrým úmyslem roste neustále tento řetěz, i když duše o tom neví. Každý okamžik životní povinnosti obsahuje novou zásluhu, nový stupeň lásky k Bohu. Představte si, můžete-li, kolik zásluh nahromadí taková duše za jediný den, za jediný rok, zvláště když si dá záležitost na tom, aby byl její úmysl co nejčistší a co nejvroucnější. Přidejte k tomu ustavičné díkůvzdání, jež zcela ovládá takovou duši, odlučuje ji od světa a od ní samé, proměňuje ji bez jejího vědomí, zdobí ji ctnostmi, po kapkách jí vlévá božskou lásku, hlouběji ji zasazuje v Krista, navyká stále žítí s Bohem, a uznáte, že duši je nemožno minouti se svatosti. Tento nepřetržitý pokrok uniká obyčejně pohledu duše. Činnost,

jež ji přetvořuje, je příliš jemná, a proto nelze ji postřehnouti. Nicméně si duše někdy uvědomuje, že určitá chyba, proti níž dlouho bojovala, najednou zmizela a na její místo nastoupila některá ctnost, po níž vroucně toužila; pozoruje, že její styky s božským Mistrem jsou mnohem důvěrnější a že dřívější starosti již na ni nevykonávají tak tyranský vliv.

To jsou pravdivé známky pozvolné, ale jisté proměny. Avšak i kdybychom neměli těchto zřejmých důkazů, věděli bychom, že se musí duše takto posvěcovati. Bez ustání opakované úkony plodí v našich mohutnostech vždy mocnější dobré návyky a hlouběji v nás utvrzují ctnosti, jež nám byly vlity spolu s božskou láskou.

Kéž by zmírnily tyto úvahy žár horečně naladěných duší, jež se nemohou dočkati konce, a kéž si uvědomí, že nikde na světě, ani v duchovním životě, neděje se nic bez vzácné pomoci času. Předčasná ctnost je duchovním vůdcům vždycky podezřelá. Snad je velmi krásná, málokdy však je dosti silná. Jakmile se střetne se skutečnými překážkami, ihned se láme. Je to ovoce, jež příliš rychle uzrálo. Často v něm hlodá skrytý červ.

Zachovávejme krok Boží a mějme trpělivost! Umějme čekat na svůj okamžik! Pak jistě dojdeme svatosti. Nepřipouštějme si nepokoje v tom, co si vyhradil Bůh v díle našeho zdokonalení. Náš úkol záleží v tom, abychom byli věrni v přítomné povinnosti a byli odevzdáni do

vůle Otce nebeského: »Slož svou starost na Hospodina, onť bude o tebe pečovat.«⁴⁹⁾

HLAVA III. DOKONALOST A UTRPENÍ.

§ 1. Nepravé kříže.

Trpěti je údělem každého člověka na světě. Z toho důvodu učinil Pán Ježíš utrpení tak vynikajícím prostředkem posvěcení. »Žádné jiné dřevo nezapálí v duši oheň lásky tak jako dřevo kříže,« praví sestra Alžběta od nejsv. Trojice.⁵⁰⁾ Každodenní zkušenost potvrzuje pravdivost těchto slov.

Proto je důležité věděti, jak si má vésti duše, když se octne před kříži a obtížemi, jež strmí podél její cesty. Některé z těchto křížů musí odhoditi, jiné zato musí přijmouti, ba musí po nich toužiti. V této stati mluvíme o prvních.

Milovati kříže zasluhuje chvály, nebylo by však rozumné, kdybychom si jimi sami poseli svou životní cestu, když to neučiní Bůh sám nebo když nám to nevnukne svou milostí. Dosti starostí můžeme míti již s těmi, jež nám posílá Pán. Nač bychom si dělali nové nesnáze a vymýšleli si překážky tam, kde máme cestu k svatosti volnou?

⁴⁹⁾ Ž. 54, 23.

⁵⁰⁾ Vie de S. Elisabeth de la Trin. p. 319.

Dobré duše ovšem nejvíc naříkávají na svou nestálost v duchovním životě. Dnes jsou samý oheň a hned zítra jsou jako z ledu. Jednou jsou nadšeny pro modlitbu a pro život rozjímavý. Brzy jsou neschopny sjednotiti dvě myšlenky a vzbuditi v srdci nějaký zbožný cit. Myslí, že to zaviniily svou nevěrností. Hned by zmalomyslněly a nechaly všeho. A to není jediný kříž pro duše málo poučené. Velmi záleží na tom, aby měly všechny v té věci jasno.

Na světě by člověk nevydržel dlouho v stejném stavu. Život je střídání příjemných a bolestných dojmů. Tisíce věcí, především však tělo, jeho složení, jeho choroby mění náladu člověka, zatemňují rozum a vysušují srdce.

Vyprahlosti při modlitbě, tělesná a duševní vyčerpanost, podrážděnost a jiné zjevy denního života nemají obyčejně jiného původu. Je snad třeba proto se rmoutit? Nikterak. Tyto ustavičné změny nemohou svázati činnost vůle. Nevezmou jí nic z její upřímnosti. Olupují ji jen o sladkost styku s Bohem. Při těchto obtížích, souvisících s naší lidskou přirozeností, duše si hledí jen dobré vůle a vzbuzuje její úkony. Rozjímání, konaná v takové nudě a vyprahlosti, bývají velmi plodná a mnohdy jsou užitečnější pro nápravu života než modlitby plné sladkých vznětů. Tak často se stáváme obětí klamu. Místo abychom věřili ve svůj duchovní pokrok, chceme jej cítit nebo aspoň chceme nějak zjistit, že je naše srdce spojeno s Bohem.

Avšak věděti, že náležíme Bohu, a náležeti mu

skutečně jsou dvě naprosto rozdílné věci. Jedna je výslednicí poznání, druhá je účinkem lásky. S Bohem však spojuje láska. Mravní hodnotu v očích božského Mistra dává nám dobrá vůle.

Navykněme si obracet na duchovní život poznatky o střídání ročních počasí a o změnách v ovzduší. Po dešti přijde krásný čas. Po zimě nastává jaro. Všechno se mění podle své přirozenosti. Stvořitel to tak chtěl. Ovocné stromy zůstávají několik měsíců bez listí. Jsou jako bez života. Potom však začne v jejich větvích znovu obíhati míza. Pokryjí se květy a plody.

I naše duše prochází krutými zimami. Naráží na prudké větry a bouře. Má však i dny klidu a pokoje, kdy je vystavena paprskům božského Slunce, kdy v ní zrají pro nebe duchovní plody.

Tajemstvím nezrušitelného klidu jest odevzdati se se vším božskému Mistrovi, nijak se nevměšovat do jeho díla a zachovat neochvějný klid, aspoň vůlí, při všech dojmech smyslových. V Bohu se nic nemění, praví sv. Augustin. »V tobě stojí příčiny všech nestálých věcí, v tobě trvají nezměnitelné počátky všech věcí měnlivých a žijí věčné důvody všech bytostí nerozumných a časných.«⁵¹⁾

Duše zachovává vždycky svou dobrou vůli a tak vždy hlouběji proniká v Boha. Jak šťastný a klidný život vedly by duše na světě, kdyby to pochopily! Nic by je nerozrušilo. Nyní však bý-

⁵¹⁾ Confess. 1. I. c. VI. M. L. 32, 664.

vají vším poděšeny a samy si ustavičně zvětšují své neštěstí. Je-li tedy při modlitbě naše duše vyprahlá jako poušť, neříkejme: Pán mne opustil, již nebude se mnou důvěrně jednat, dostalo se mu ode mne příliš mnoho urážek. Tak bychom se jen klamali a bezdůvodně byli skleslí. Skoro vždy je pravá příčina jinde. Obyčejně to bývá únava, nevolnost a mnoho práce, jež rozruší naši představivost, vysuší srdce a oslabí ducha.

Ostatně se obejde naše duše bez těchto věcí a může se přivinouti k Bohu prostým úkonem vůle. Naše schopnosti, roztržitosti vzdálené od Boha, nakonec se k němu vrátí. Po zmatku nastane klid a duše nalezne sladké spojení s božským Mistrem. Stejně si ved' me, když nával prací, protivenství, odpor lidí a neúspěchy připraví nás o dobrou náladu a uvrhnou nás do smutku a sklíčenosti. Mějme pak trpělivost sami se sebou, odložme na pozdější dobu rozhodnutí, jež bychom mohli učiniti v žáru vášně, a popřejme si nezbytného tělesného odpočinku. Počkejme, až se rozplynou mraky na našem nebi. Po několika dnech se nad námi nebe zase vyjasní.

Tak se všechno střídá v nás a okolo nás. Šťasten, kdo dovede vždy čekat a příkládá v těžkých chvílích důležitost jen dobré vůli, jež jako duchová schopnost je vždy v naší moci a může nás vždycky přiblížiti k Bohu. V duchovním životě se všechno zjednodušuje. Člověk pak již není znepokojen pro své roztržitosti, pokušení, sklíčenost a tisíceré zjevy, jež prožívá den jak den. Ví, že skoro všechno to je dílem neko-

nečného množství činitelů, nezávisejících na jeho vůli. Je si vědom, že mu stačí spojití se s Bohem pomocí základního úkonu, lásky. Kdo takto jedná, omezí na nejmenší míru překážky, jež si tvořívají duše v duchovním životě a jež nazývají kříži.

Povinností duše je odhoditi takové kříže z cesty. Nepřicházejí přímo ani od Boha, ani od d'ábla, nýbrž jsou následkem nevědomosti duše. Bůh je jen připouští. Dábel jich zneužívá pro sebe. Povinností duše však je přesně poznati, jak rozhodující úlohu v duchovním životě má vůle, a její silou ony překážky vymýtit.

§ 2. Kříže od Boha.

Život duše, jež chce jíti za vůlí Boží, je ustavičným sebezapíráním. Je to patrné ze stran této knihy. Musí to tak býti, neboť božský Mistr prohlásil: *»Chce-li kdo za mnou přijíti, zapři sebe sám a vezmi kříž svůj a následuj mne.«*⁵²⁾ Nemám ani úmysl dokazovati zde tuto zřejmou pravdu. Chci jen ukázati duším, jak mají na sebe bráti každodenní kříž. Jako celý duchovní život, je i tento prostředek jednoduchý. Záleží v zapomnění na sebe a v odhození přílišných starostí o sebe.

Duše, která dobře pochopila, co je to naprosté darování sebe samé, ví zcela jistě, že od té chví-

⁵²⁾ Mt. 16, 24.

le nesmí sledovati osobních zájmů. Nežije již pro sebe; žije jen pro svého Mistra. Vlastní její čest, vlastní dobré jméno a vlastní osoba nemají v jejích očích žádné důležitosti. Dala se úplně do služeb dobrého Mistra. Nepatří proto sobě, nýbrž náleží bez výhrady jemu. Jsouc pevně přesvědčena, že Pán nastoupil na místo ní, jedná podle toho a nakonec zapomíná na sebe sama. Nemá již ohledu na sebe. V své bytosti vidí jen to, co ji snižuje, umrtvuje a pokořuje.

Tento život zapomnění na sebe je samým základem duchovního života. Obsahuje lásku k Bohu v nejvyšším stupni. Člověk nezapomíná na sebe, nemiluje-li Boha čistou láskou. Sv. Augustin vyjadřuje tuto lásku slovy: »Láska k Bohu jdoucí až k pohrdání sebou samým«, Sv. Jan od Kříže: »Trpěti a býti pohrdán pro tebe«, sv. Terezie: »Trpěti anebo umřítí«. Jednou se zjevil Ježíš této světici a řekl jí: »Ode dneška nesmíš míti jako má snoubenka jiné horlivosti nežli o mou čest.« Duše zasnoubená Pánu nemá pak jiných zájmů než zájmy božského Krále. Přetvořuje se v něho tou měrou, že se zříká i svého jména a přijímá jméno svého Snoubence. Ježíš jí za to praví, co řekl již tolikráte duším, jež se mu oddaly: »Ty myslí na mne, já budu mysliti na tebe. Čím více zapomeneš na sebe a na své zájmy, tím více se budu o tebe starat.«

Zřící se svých práv všeobecně, zapomenouti na sebe jen v teorii, není tak nesnadné. Učiniti to však v jednotlivostech, v skutečném životě, je

již méně lehké. Na příklad při rozjímání patříme docela Pánu, v práci však již méně.

Tomuto úplnému zřeknutí se sebe a zapomnění na své zájmy stojí v cestě veliká překážka, které se však lidé velmi málo bojí, a proto též málo vyhýbají. Hledají totiž sebe v způsobu svého posvěcování. Pro duše dobré vůle je to jediná překážka, v níž se však tají všechny jiné.

Duše, jež bdí pozorně a vytrvale nad nejmenšími hnutími mysli, může často postřehnouti tuto rafinovanou sebelásku. Je na příklad pevně odhodlána vykonati vůli Boží, ale vyhrazuje si k tomu volbu prostředků a čas. Nebo je stravována horlivostí pro spásu duší, ale dává přednost jednomu druhu apoštolátu nebo jedné třídě lidí. Chce býti stále činná pro Boha, ale nerada bývá vyrušena ve svých zaměstnáních. Hoří touhou po spojení s Bohem na modlitbách, chce však vědět, je-li příjemná Bohu, chce zjišťovat, jak daleko pokročila v duchovním životě. Ráda trpí pro Boha protivenství každodenního života, dokonce i prohlašuje, že je hotova vytrpěti tělesná muka. Navštíví-li ji však nemoc, má tisíce důvodů proti ní, že prý potřebuje času, že musí skončiti svou práci, že se věnovala nějakému dílu . . . Jako by Bůh, jenž chce nemoc, nechtěl i okolnosti, v nichž nemoc přichází, obtíže, které ji provázejí, a následky, jež s sebou nese. Všechno to je jen rafinovaná sebeláska, nesprávné hledání své osoby.

Duše toužící po vrcholu dokonalosti musí na sebe zapomenouti ve všem a musí se odevzdati

Bohu. Nezáleží na tom, zda člověk vládne říšemi světa, či zda počítá písková zrnka, nýbrž zda v obou případech plní vůli Boží. K pořádku ve světě není potřebí, abychom nabízeli Bohu na pomoc své síly a své práce. V nezměrnosti Boží jsme jen jako neviditelné atomy. Kdybychom zmizeli, nic by se nezměnilo v řádu vesmíru.

Bůh sice rád používá našich služeb k vykonání svého díla, chce-li se však obejít bez našeho prostřednictví nebo chce-li, abychom posvěcovali duše jiným způsobem, než míníme my, nesmíme mu odporovat. Není povinen míti ohled na naše zásluhy, i kdyby skutečně byly vynikající. Sv. Augustin říkal: »Když ti někdo, Pane, vypočítává své skutečné zásluhy, co jiného ti vypočítává, než tvé dary?« Což nemá Bůh právo žádat, aby se mu sloužilo tak, jak sám chce? Což nemůže utrpením vylisovat z naší bytosti ten díl slávy, který bychom mu chtěli zjednat svou činností? Copak dokážeme, když se mícháme Bohu do díla? Když určoval ve věčnosti, jakou drahou máme k němu v čase jíti, žádal nás snad o radu? Neznáme ani druh svatosti, ani stupeň dokonalosti, pro něž nás určil, a budeme mu předpisovati hodiny a okolnosti, aby podle nich zpracoval naši duši? Ponechme Ježíšovi starost, aby nám zjevil v každém okamžiku svou božskou vůli skrze Církev, svatou řeholi, představené, vnuknutí, vnější události a naše vnitřní sklony. Plňme ji pak pečlivě do všech podrobností.

V každém okamžiku kreslí Ježíš v našich du-

ších své božské rysy a píše své svaté evangelium. Mějme v úctě tato božská písmena. Nepřidávejme k nim ani neubírejme, byť jedinou čárku. Všechno je tu posvátné. Božský Vykupitel vtiskuje do našich duší svůj vlastní mystický život.

Mělo by to buditi úžas, že se tak těžko podrobujeme Božímu vedení. Chceme věděti, kudy nás Bůh vede, jakým způsobem a v jaké míře postupujeme. Chceme kontrolovati Boží vedení v své duši. Všude hledáme důvody a jistotu. Zatím však jsme jen ubozí slepci. Nevíme vůbec nic o plánech a cestách Božích, nekonečně převyšujících náš rozum, jimiž nás ráčí vésti k cíli.

Co je tajemnější než chování Boží v řízení národů a jeho Církve? Kdo nám vysvětlí jeho plány, jež měl s národem židovským, který opatroval v Starém zákoně pravou víru? Co znamená pobyt patriarchů v Egyptě a pronásledování, jemuž jsou vydáni na pospas? K čemu putuje celý národ pouští čtyřicet let? Co znamená nepřetržité střídání hojnosti a nouze, Božích divů a opuštění od Boha? Není to obraz duše žijící ve vyhnanství tohoto života a toužící po pravé zemi zaslíbené? I ona požívá jednou důvěrné laskavosti Boží a je ozářena jeho milostí jako ohnivým sloupem, jindy zase bývá ponořena do hustých temnot a zbavena sladké přítomnosti Boží. — Konečně jaký smysl mají krátká léta míru a blahobytu židovského národa v zaslíbené zemi a po nich léta zajetí, rozštěpení a rozptýlení mezi národy? Byl to přece

národ Boží, jenž měl chrániti neporušený poklad víry! Jak vysvětlíme v něm všeobecný odpad od pravého náboženství, slabost některých židů, kteří zůstali věrni, boje Machabejců a postupný pád těchto udatných hrdinů?

A po Vtělení jsou snad jasnější našim očím dějiny Církve? Tři století pronásledování, bludy rodící se v každé době a strhující s sebou někdy i většinu věřících, rozkolnictví stále opakované, nesčetné národy pohřbené od věků v temnotách pohanství, neustálé nepřátelství lidských mocností, vítězství bludů a zla, útisk Náměstka Ježíše Krista! Což nemohl Bůh obklopiti svoji Církev slávou a odíti ji mocí? Což nemohl učiniti, aby Církev zářila jako slunce před očima všech národů, aby zaplašila temnoty modloslužby, potřela bludařství a povalila všechny mocné tohoto světa k nohám jeho Velekněze?

Bůh by to ovšem mohl učiniti, ale jeho božská nezbadatelná moudrost tomu nechce. Dějiny Církve musejí býti pásmem vítězství a zdánlivých porážek, radostí a bolestí, strachu a bezpečí, velikosti a ponížení. Těmito temnými cestami, jež oslepují náš rozum, dosahuje Bůh od konce do konce prostoru a času cíle, jež si stanovil. Všechno řídí s nedostižnou jemností ve prospěch duší, jež stvořil. A Církev bude ploditi pro slávu nebes nesčetné vyvolené a moc zla bude se věčně lámat o její zdánlivou slabost. A ani jedna duše od začátku světa až do konce nebude pomínuta, zbavena pomoci a potřebného

osvícení, ani jedna nebude ztracena vinou božského Pastýře.

Moudrosti božská! Tvé cesty jsou hodny obdivu! Co činíš v řízení Církve a národů, to konáš bez ustání i v díle našeho posvěcování. Dokonalost jedné duše má v tvých očích větší cenu než hmotný prospěch všech říší. Bez umdlení pracuješ o našem posvěcení, avšak tajemným způsobem. My bychom rádi poznali způsob, jímž nás zdokonaluješ, ty si však přeješ, aby zůstal skryt našim očím. My toužíme posvětit se podle určitého vzoru nebo určité knihy a zapomínáme, že tvá božská činnost není vázána na žádný stvořený model, že všichni světci jsou dílem tvých rukou a že ty nikdy nenapodobuješ svých starých výtvorů. My zapomínáme, že tvá božská moudrost vytyčila pro nás zvláštní ideál, že nám podává v každém okamžiku svou božskou vůli a že celá naše práce záleží v jejím plnění a v snášení toho, co je v ní těžkého a bolestného.

Nuže, má duše, ponech ode dneška Bohu starost, aby ti ukázal cestu k svatosti. Spokoj se s tím, že půjdeš po této cestě a půjdeš přes překážky, přijímajíc temnoty i světlo, útěchu i opuštěnost. Uměj zapomínati na sebe až do konce, nenahrazuj činnost Boží svou činností přirozenou. Nepřej si užívatí podle své chuti společnosti Boží a jeho darů. Nedávej přednost jednomu způsobu posvěcování před druhým, nelituj žádného osvícení, jež již minulo, nepřej si žádné zvláštní krásy kromě té, kterou ti připravil od

věčnosti Bůh a kterou ti podává podle okolností a podle tvých potřeb! Tvou úlohou na světě jest jen milovat a na sebe zapomínat. Milovati jej v utrpení a trpěti v jeho lásce, neboť, jak dí kniha *Následování*: »Lásce nelze žíti bez bolesti.« To je tajemství svatosti, pramen míru a radosti, výsada pravých dítek Božích.

§ 3. *Touha po kříži.*

Má-li Ježíš úplně v moci některou duši, když přetvořil její myšlenky a city v své vlastní myšlení a cítění, když nahradil její život svým vlastním, vlévá jí do srdce i svou lásku ke kříži, neuhasitelnou touhu po utrpení, sebezapomínání a sebeobětování, aby se stala s ním obětní žertvou pro vykoupění duší. Všude na světě má Bůh takové poctivé a čisté duše, které udržují v Církvi oheň božské lásky a žízeň po sebeobětování. Jsou to duše dobré vůle, jež chtějí jíti v darování sebe Bohu až do konce. Ježíš je miluje zcela zvláštní láskou, poněvadž se daly uchvátit pohledem na jeho muka.

Horlivé duše, jež hledáte Mistra, chcete-li jej jistě nalézti, hledejte jej na kříži! Tam je přibit. Hledejte jej v utrpení, neboť v něm přebývá. Budoucně vám nesmí stačiti utrpení toliko přijímat. Musíte je milovat. Nestačí vám jen nésti svůj kříž. Musíte jej obejmouti. To je poslední oddíl ve výstupu na vrchol. Kdo by se mu směl vzpírat?

Jak slavný je úděl duší, jež chtějí docela náležeti Ježíšovi! Vykupitel je přibírá k svému velikému dílu, zasvěcuje je do svých milosrdných plánů o záchraně světa. V nich nachází takřka znovu svou lidskou přirozenost, v níž může ještě trpěti. Žádá od nich výkupné za velké milosti, jež udílí světu.

Jednoho dne si stěžoval Marii Deluil-Martiny, zakladatelce Dcer Srdce Ježíšova: »Nejsem poznáván, nejsem milován. Jsem poklad, který není ceněn. Proto si chci vytvořiti duše, jež by mě pochopily. Jsem jako bystřina, jež by se ráda vylila z břehů, poněvadž nemůže již v sobě udržet proudy vod. Chci si vytvořiti duše, jež by přijaly tyto vody. Učiním z nich kalichy a naplním je vodami své lásky . . . Budu plýtvati milostmi. Nic mě v tom nezdrží, ani snahy Satanovy, ani nehodnost duší. Učiním si z nich obět-ní žertvy, aby zaplatily tyto dary. Žízním po srdcích, jež by mě správně cenily a jež by mi pomohly splniti mé poslání . . . Jsem urážen a zneuctíván. Před koncem světa chci však býti odškodněn za všechny pohany, jež jsem utrpěl. Chci rozliti po světě všechny ty milosti, s nimiž jsem byl odmítnut.«⁵³)

Která duše by byla tak necitelná, že by odpírala této ohnivé výzvě? Které srdce by se mohlo uzavřít před proudem milostí, jenž se vylévá ze Srdce Páně? Kdo by měl smutnou odvahu nepřijmouti lačně všechny ty milosti, jež až dosud

⁵³) Laplace, La Mère Marie de Jésus p. 125.

duše odmítaly? Kdo by si však také nepřál náležeti do počtu obětí, jež si vytvořil Ježíš, aby měl dokonalou odplatu za divy své lásky? Kdo by nezvolal se sv. Pavlem: »*Honosím se v kříži Pána našeho Ježíše Krista.*«⁵⁴⁾ »*S Kristem ukřižován jsem.*«⁵⁵⁾ »*Vyplňuji na svém těle to, co zůstává z útrap Kristových pro jeho tělo, kterým jest Církev.*«⁵⁶⁾

Není to nejkrásnějším údělem duše, býti obětí lásky s Ježíšem Kristem? Je to dokonalé zpodobení s jeho ukřižováním. On je naší hlavou, my jsme jeho údy. On žije v nás, jako my žijeme v něm. My jsme jakoby rozšíření jeho bytí. On trpí v nás, jako my trpíme v něm. On nám dává své bolesti, my mu svěřujeme zas útrapy své. On nám odkazuje svou smrt, my mu nabízíme navzájem svoji. On je Vykupitel, my jsme vykupiteli s ním.

Nemysleme si, že tato milost jest jen údělem kněží. Ježíš ovšem miluje kněze. Od věčnosti myslilo na ně božské Slovo a radovalo se z důstojnosti, kterou jim chystalo, těšilo se z důvěrnosti, kterou je chtělo vyznamenati. Má je v lásce, a proto chápu, že vnukl na příklad sv. Terezií, sv. Marii Magdaleně de Pazzi, sv. Kateřině Sienské a řadě jiných myšlenku, aby se modlily za jeho kněze a aby se za ně obětovaly.

Po boku kněží zříme však množství jiných

⁵⁴⁾ Gal. 6, 14.

⁵⁵⁾ Gal. 2, 19.

⁵⁶⁾ Kolos. 1, 24.

duší, jež mají v sobě jakousi důstojnost kněžskou, jež se zasvětily Ježíšovi v řeholním životě, nebo ve světě obětují svůj život pro zájmy božského Mistra. Je to vznešený šik, jež vzbudil Pán, aby doplnil slabé síly kněží a jejich nedostatečný počet, aby odpomohl u nich nedostatku pravé lásky a vroucí horlivosti. Všechny tyto duše tvoří Kristovu čestnou stráž. Jsou elitou Církve. Nežijí již pro sebe. Jdou za Pánem po cestě na Kalvarii. Jsou odhodlány s ním se obětovati a získávati mu duše.

K nim patřila Matilda Nedonchelová, jež obětovala svůj život ve věku dvaceti čtyř let, aby prodloužila život Pia IX.; Marie Droste-Vischering, jež byla upoutána tři roky na lůžko bolesti, jsouc trýzněna hroznými mukami. Poslala Lvu XIII. žádost Ježíšovu, aby byl celý svět zasvěcen jeho božskému Srdci. Vydechla pak duši v předvečer slavnosti, kdy měla býti uskutečněna její tužba. Taková byla i obdivuhodná karmelitka Alžběta od nejsv. Trojice, jež zářila radostí ve strašných mukách, usmívala se na bolest duše i těla a zvala Pána, aby vylisoval utrpením z její bytosti všechnu slávu, kterou mu mohla podati. Skonala ve věku dvaceti šesti let láskou i bolestí. Taková byla i Matka Marie od Ježíše, vyvolená božským Mistrem k tomu, aby mu vychovala šik duší, obětovaných a oddaných jeho božskému Srdci. Padla roku 1884 ranou zákeřného vraha a volala, umírajíc: »Odpouštím mu . . . To je pro můj podnik.« Takový byl P. Delpech, apoštol Madurejský, jehož život byl řetězem apoštol-

ských snah, mařených zdánlivými neúspěchy, nemocemi a nesnázemi všeho druhu. Byla to hrdinská duše. Jeho poslední léta byla nepřetržitým vnitřním mučednictvím. Okusil však také slasti utrpení. Tento horlivý apoštol měl stále tuto zásadu: »Jak se klamou ti, kdož příliš spoléhají na paže, na nohy a na jazyk — bez ducha modlitby.« Poslední povzdech tohoto horlivého srdce zněl: »Ach, běda! Zdá se mi, že nemilujeme dosti svého Pána. My všichni, světští i řeholní kněží, nemilujeme jej dosti hlubokou láskou.«⁵⁷⁾

Která pak duše nechtěla by nabýti této hluboké a velkomyslné lásky? Kdo by nechtěl býti obětí lásky? Víím ovšem, že pro dosažení těchto vrcholů je potřebí hrdinské ctnosti a tuto ctnost lze získati jen dlouhou věrností. Dříve než trpí duše jako oběť pro slávu Mistrovu a pro vítězství Církve, musí býti zvyklá konati radostně tisíce každodenních drobných obětí. Než se smí dožadovati slavné smrti pro věc Boží, musí se naučiti umírat denně ve svém srdci, uprostřed nepatrných a všedních okolností. Aby směla toužiti po mučednictví, musí napřed nechat po kapkách krváceti své srdce pod tlakem protiventství, nesnází, utrpení a obětí všeho druhu.

Takové vyhlídky neděsí však odvážnou duši. Naopak dráždí její žízeň po sebeobětování. I ona ovšem snad stená při pohledu na kříž. Ale vždyť i sám božský Mistr dovolil při svém umučení,

⁵⁷⁾ Suan, Vie du P. Delpech p. 105.

aby jeho svatou duši zalil smutek, bázeň a odpor.

S ním se položíme prostě a hrdinně na kříž. Kříž nám bude pak sladký a příjemný. Pracuj v nás, dobrý Mistře, podle svých svatých plánů a dovol nám, abychom byli tvými pomocníky a spojenci v díle vykoupení. Nauč nás prostě přijímati všechny kříže; přijímati tvoje působení v nás a vždycky na sebe zapomínati. Konečně nauč nás tomu, abychom se povznesli i nad samo utrpení, nad každou radost i bolest, a abychom myslili jen na tebe, abychom odpočívali jen v tobě a abychom toužili jen po sjednocení s tebou pro slávu nejsvětější Trojice.

Díl III. Duše dobré vůle u cíle.

HLAVA I. JEJÍ ŽIVOT V OČÍCH SVĚTA.

Nic není vznešenějšího nad život duší zcela oddaných Bohu. Nic však není též tak prostého. Takové duše milují vášnivě Boha a k vůli němu plní věrně povinnosti, které jim ukládá přítomný okamžik. Ostatní věci ponechávají jeho božské působnosti. Božský Mistr je řídí podle své vůle a ony poznávají bez námahy jeho hlas.

Jednou zve Mistr duši, aby vstoupila do svého nitra. Dí jí jako Zacheovi: »*Sestup spěšně dolů, neboť dnes musím v domě tvém zůstatí.*«⁵⁸⁾ Vejdi do středu svého srdce, neboť dnešní den musíme ztráviti v důvěrné samotě. A duše hbitě poslouchá a přijímá božského Mistra do nejskrytějších hlubin své bytosti. — Jindy poroučí Pán duši, aby rozestřela síť: »*Vrzte síť na pra-*

⁵⁸⁾ Lk. 19, 5.

vou stranu lodi!«⁵⁹⁾ Se mnou pojd' lovit duše, opust' sladký klid tiché modlitby a statečně se chop tvrdé apoštolátní práce. — Jindy zase říká Pán v srdci: »*Vstaňte, pojd' me!*«⁶⁰⁾ Vstaň, půjdeme spolu do zahrady Getsemánské, půjdeme trpět. Duše jde učelivě za Mistrem. Stačí, že ho miluje v modlitbě, ve vnější práci a v utrpení. Vše jest jí lhostejno, jen když uspokojí Ježíše.

Poklady milostí, které si bez ustání shromažďují takové duše, jsou obyčejně skryty před očima světa. »*Člověk jen přirozený nepřijímá těch věcí, jež jsou Ducha Božího.*«⁶¹⁾ Vždyť jejich zevnější život nejeví nic neobyčejného. Prostě plní své denní povinnosti, nezatěžují se spoustou pobožností, nevedou v ničem výjimečný život, nelpějí nezřízeně na nějakém cvičení, na nějaké určité metodě. Jejich metodou je milovati Boha a svěřiti se bez výhrady jeho činnosti. Celé jejich zevnější chování dýše prostotou. Jsou vždy srdečné, přívětivé, úslužné, nikdy však nejsou příliš důvěrné, nikdy nejsou otrocky závislé. Naopak, dávají si pozor, aby zůstaly svobodné a nezávislé na každém stvoření. Propůjčují se všem ke všemu, nikdy se však nedávají zcela, poněvadž zcela náležejí jedinému Bohu. Jinak se ve svém vlastním úsudku umísťují za všechny ostatní lidi. Jsouce příbytkem Nejvyššího, poznávají v jeho světle svou vlastní nízkost: »Ó, jak

⁵⁹⁾ Jn. 21, 6.

⁶⁰⁾ Mt. 26, 46.

⁶¹⁾ 1 Kor. 2, 14.

jsi vznešený, však pokorní srdcem jsou příbytkem tvým.«⁶²⁾ Všechno, i jejich horlivost pro spásu hříšníků, udržuje tyto duše ve stínu. Jdou prostě k dílu, jež jim Bůh vykázal, konají věrně práce, které jim ukládají představení nebo zevnější okolnosti, bedlivě využívají i nejmenších příležitostí, které jim nabízí Boží Prozřetelnost k vykonání dobra, nikdy se však nedají strhnout k bezuzdné a neklidné činnosti, která si ráda neprávem dává jméno apoštolské horlivosti.

Jejich silou je vroucí, zcela vniterná láska, věnovaná Bohu.

I tyto duše bezvýznamného zevnějšku, plnící prostince své denní povinnosti, bývají zázračnými nástroji posvěcení druhých lidí. Jsou neviditelným ohniskem přitažlivosti. Často o tom nevědí ani samy, ani ti, jimž prokazují dobro.

Boží království v srdcích je duchovní povahy. Při jeho zakládání používá Bůh malých duší, které jsou zcela prostoupeny jeho láskou.

Někdy budí úžas náhlý rozmach katolické víry, jak se s ním setkáváme v dějinách. Lidé nevědí, jak vysvětliti tuto věčnou svěžest Církve, pronásledované v každé době mocí světskou, zraňované bludaři, drásané vlastními dětmi. Pravou příčinou těchto zjevů jsou duše v lůně Církve, které žijí toliko pro Boha, které jsou oběťmi lásky a zadržují jeho trestající rámě, které jsou nechladnouchými výhněmi, jejichž jiskry šíří daleko široko oheň lásky Boží.

⁶²⁾ Sv. Augustin, Confess. XI, c. 31. M. L. 32, 826.

Kolik divů bychom spatřili, kdyby se před našimi zraky odhrnul závoj nadpřirozeného světa! Kolik skvělých plánů Boží Prozřetelnosti! Tajemná pouta, jimiž spojil Bůh sám různé duše! Ohromný vliv, propůjčený od Boha malým duším, jež ho milují a sebe zapomínají. Není to nic divného! Duše, která dospěla sjednocení s Bohem, je stravována horlivostí pro slávu Boží. Se sv. apoštolem Pavlem hoří touhou šířiti dobro a zlomiti zpupnost zla: »*Kdo jest pohoršován, aby mne to nerozpalovalo?*⁶³⁾ Kdo může vypsat skryté úzkosti srdce, stravovaného apoštolskou horlivostí, když vidí neustálý vzrůst bezbožnosti? Tolik odpadů! Tolik vlašnosti! Tolik svodů a pohoršení, a bohužel, tolik pádů! Které milující srdce nepuká při pohledu na vítězný postup zla v celém světě? Místo božského Mistra vládne ve světě Satan. Skoro všechny národy odpadly od víry. Pohrdavě pohlížeji na Krista a na jeho Církev a s posměchem je odmítají. Sektáři všech zemí mají jediný cíl: potlačit Církev a urvati jí její dítky. Bezbožnost si vykračuje s hrdým čelem. Všude se šíří nemravnost. Každý den chrlí na naše svaté náboženství nenávist a potupu. Jak to vše bolí milující duši! Avšak Bůh vidí její skryté mučednictví a pro její bol zachraňuje tisíce hříšníků. Užívá za tím účelem nescíslných prostředků, které sice unikají zrakům lidí, které však dosáhnou neomylně svého cíle. Potupnou smrt Kristovu na

⁶³⁾ 2 Kor. 11, 29.

kříži proměňuje v pramen duchovního vzkříšení hříšníka. Taková duše stala se živým obrazem jeho božského Syna, který se obětoval z lásky k lidem a o němž je psáno: »*Bude-li chtíti dáti ve smírnou oběť svůj život, bude viděti potomstvo po dlouhé věky.*«⁶⁴⁾

Tak plyne pokorný, ale plodný život těchto vybraných duší. Skryty před očima světa, často zneuznány pro svou domnělou neužitečnost, nepatrné ve svých vlastních očích jsou oporou Církve a útěchou božského Mistra, který je tak málo znám a tak málo milován na naší zemi. Málo lidí je dovede ocenit. Nedovedou to ani ti, kdo se považují za zbožné. Rozumějí jim jen oni, kdo žijí na těchže výšinách nebo v těchže hlubinách, jeden rys však u nich bije do očí: pozornému duchu mohl by odhaliti tajemství takového obdivuhodného života. Tímto příznačným rysem je dokonalý, trvalý klid a jas, jimiž září tyto duše. Nepokoj k nim nemá přístupu: »*Člověk bohabojný v moudrosti zůstává jako slunce.*«⁶⁵⁾ Duše dokonalá má účast na nezměnitelnosti Boha, v němž zvolila svůj příbytek. Sv. Augustin praví o tom: »*Pokoj veliký jest u Tebe a život bez nepokojů. Kdo vstoupí v Tebe, vstoupí v radost Pána svého a nebude se báti a bude se míti nejlépe v nejlepším.*«⁶⁶⁾

Přebývajíc v Bohu, taková duše nezávisí na

⁶⁴⁾ Is. 53, 10.

⁶⁵⁾ Eccl. 27, 12.

⁶⁶⁾ Confess. I. II. c. X. M. L. 32, 682.

žádném tvoru. Je prosta útisku svých vášní a vznáší se jako orel vysoko nad nízkostmi přítomného života. Usadila se na výšinách ducha, kam ji nedostoupí mračna lidských nepokojů a kde jí neodepře božské Slunce oslňujícího světla a zúrodnujícího tepla.

Čeho by se ještě mohla bát, když má Krále králů svým přítelem, když je denně zvána k jeho stolu, když smí po libosti svobodně předstoupiti před něho, když její srdce překypuje proudem míru a štěstí, plynoucího z pramene božství.

HLAVA II. JEJÍ ŽIVOT V BOHU.

Ó Ježíši, jak jsi dobrý k duši, která se ti oddala bez výhrady! Tvá něha k ní je nezměrná. Je hluboká jak moře. Postupně ses zmocňoval jejího srdce, až je nyní zcela kořistí tvé lásky.

Život duše, uchvácené božským Mistrem, je pln blaha. Ježíš jí dává božsky cítiti, že je v ní a ona že zcela patří jemu. Zdá se, že již nyní padla clona mezi Ježíšem a duší. Duše s ním mluví, naslouchá mu, žije s ním na jeho srdci a v jeho duši. Je to jakési nebeské nazírání, po němž čeká na duši patření tváří v tvář. Je to nebe na zemi. A den ode dne se obzor šíří, den ode dne je krásnější a jasnější, neboť tímto obzorem jest On a jeho láska.

V hodinách modlitby spočívá duše dlouze a klidně svým pohledem na očích Mistrových. Čte v jeho božském zraku jeho nezměrnou lás-

ku.⁶⁷⁾ Tento božský pohled, tak ryzí a tak něžný, ji proniká, ji dokonale ozařuje, ji uchvacuje a duše se vrhá do náruče Mistrový, rostouc vždy více žářem lásky. Avšak prostinký a nevinný pohled duše podobně si podmaňuje Ježíše; Ježíš se dává spoutati a vydává se duši bez výhrady.

V té chvíli vstupuje duše v hluboké mlčení. Sama již nemluví. Naslouchá Mistrovi. Dává se ovládnout jeho božskou činností. Dává se očistit jeho pohledem. Dává se přetvořit jeho dotekem.

Mistr v ní prohlubuje propast, kterou může jen On sám vyplnit. Vkládá jí do srdce neuhastitelnou žízeň, žízeň po lásce a po oběti. Duše jej chce milovat, milovat až k smrti. Tato touha ji spaluje a stravuje.

Podobné návštěvy božského Mistra se často opakují. Působí dojmem, že Pán potřebuje mnohem víc důvěrného styku nežli duše. Když kdysi před ním zavírali jerusalemská židé brány svých příbytků, odešel odtud smuten do Betanie k Marii a Martě, a vroucí, upřímné pohostinství obou sester jej odškodnilo. Ještě dodnes je nucen často tlouci na dveře svých přátel, neboť jinam mu již není dovolen přístup. V takových chvílích však jeho Srdce více překypuje láskou. Duše postřehuje volání Mistrovo jednou při modlitbě, jindy zase při práci. Poznává určitě jeho hlas a je ho okamžitě poslušna. Otvírá mu dokořán, aby si u ní trochu odpočinul. Mistr s ní mluví

⁶⁷⁾ Srv. Efes. 2, 4.

o lásce, o smírných obětech, o vzájemném darování. Svěřuje jí svá božská tajemství, zasvěcuje ji do svých plánů, sdílí se s ní o svá zklamání. Předmět hovoru je vždy týž: láska. Tato láska je bezednou propastí. Lze v ní bez ustání objevovat nové a nové hlubiny. Duše však zná svého Mistra, nebojí se ničeho a netrne nad ničím. Jde za ním všude. Vše, co u něho vidí, ji těší. Má jen jedinou starost: milovat a dát se milovat.

Tato láska božského Mistra celou ji zalévá. Duše cítí, že je takřka pronásledována jeho láskou; že je skoro drcena tíží této lásky.

Co je to láska? Nekonečno! Duše se v ně neustále noří. A tak dospívá hlubokých vztahů k Ježíšovi. A čím víc se mu dává, tím víc On od ní žádá. Požaduje vše! Jak by mu mohla něco odepřít? Nebude míti od nynějška jediného pohledu, jediného dechu, které by nebyly pro něho. Mistr žádá, aby všechny své skutky konala s ním a pro něho. Vždyť, jestli se duše milují, jak touží býti pospolu! Pán si přeje, aby se duše probouzela ráno v jeho lásce, aby pracovala v jeho lásce, aby se v jeho lásce zotavovala. Je to nepřetržité svaté přijímání, které vlévá do duše potřebu lásky, již jenom On může upokojiti, nekonečnou žízeň, již jen On může uhasiti!

Nejen že ji zahrnuje svou láskou, nýbrž ji též přidružuje ke svému životu a ke svému dílu. Duše, jakožto jeho snoubenka, nesmí tonouti v nevědomostech o věcech, jež se týkají jeho, ani nesmí zůstatí nezasvěcena do některého z jeho plánů. Pracuje s ním o posvěcení světa. Den

co den se s ním obětuje. Dává mu celé své bytí, aby z něho učinil smírnou žertvu. Stává se jakýmsi jeho rozšířením, jakoby novou jeho přirozeností. Neustále je ve spojení s duší Kristovou. Osvojuje si jeho myšlenky a jeho tužby. Ztotožňuje se se všemi jeho pohyby a jde s ním k práci i k utrpení, aby s ním vyplnila vůli Otce.

Tak žije dokonalá duše: víc ve svém Mistrovi než v sobě samé. Její myšlenky nejsou sice stále, i mezi všedními zaměstnáními, upřeny na něho, ale její srdce bdí. Jakmile je volná, je přitahována láskou, znovu se noří v Boha a uzavírá se v nebi své duše. Vidí sice na sobě ještě chyby a nevěrnosti — kdopak na světě by mohl o sobě tvrdit, že je prost chyb — ale Ježíš je její čistotou. Jeho dotek shladí všechny skvrny. Vždyť on tak rád odpouští a tak rád posvěcuje duše!

Nic mimo ni netuší, v jakých hlubinách přebývá. Ona sama však cítí, že je předmětem nevýslovné lásky. Je si vědoma, že všechny poklady Mistrovny patří jí, že jich smí užívat a rozdávat je duším. Jest nekonečně bohatá. Vždyť celá přešla v Krista, její kořeny a její základy tkví v něm. Tak je schopna chápati útěchyplné tajemství přijetí za dítko Boží.

Ježíš jí vysvětluje ve chvílích dlouhého mlčení, do něhož ji uvedl, uchvatná tajemství. Zjevuje se jí jako milovaný bratr, který se líbezně vtírá do její bytosti a do všech jejích mohutností a naplňuje ji svým vlastním životem a pak ji unáší s sebou na klín nebeského Otce. Zde se před ní otvírají nekonečné obzory. Zaplavují ji

nepoznané radosti, hluboké jako Bůh sám. Je to návrat k ryzímu štěstí pozemského ráje, je to jitřenka nebeského nazírání. Duše našla svého Otce se všemi něžnostmi, jež u něho tušila, jichž však dosud neokusila. Bůh má pro ni nesčetné slasti. Radostně ji vítá. Teď se odškodní za celou dobu dlouhého odloučení. Vlívá jí do srdce zcela novou jistotu, důvěru tak pevnou, jako je Bůh sám. Duše se ocítá na loktech svého Otce; ničeho se již nebojí, nikdo ji již nepřipraví o toto místo.

S úžasem pozoruje, že je tak blízko svému Otci, velkému Hospodinu, nesmrtelnému Králi věků, Bytosti nekonečné, která vyplňuje celou věčnost. Již se ho nehrozí. Klaní se mu sice v nesmírné úctě, ale též ho objímá. Zdá se jí, že Mistr jest jedině pro ni a že se zabývá jen jí; vždyť jí věnuje tolik lásky.

Bůh ji tiskne na své srdce a připomíná jí její minulost, milosti, jimiž ji vyznamenal, i nevěrnosti, jimiž se ona prohřešila. Jakési náhlé světlo ozáří vše v jediném okamžiku. Duše ustrne; potom však se přitiskne silněji a trvaleji k Bohu, aby mu děkovala a jej odprošovala za svá dřívější poblouznění. Ráda by přešla v Boha, v něm se ztratila a očistila. Je to neustálé vytržení lásky, neustálý příliv a odliv milování mezi duší a Bohem.

V těchto blažených okamžicích vrací se duše do svého středu a pevně se tu usazuje. Ony radosti nemohou trvati dlouho. Duše, trávící vyhnanství na zemi, nesnesla by velikosti jejich

lahody. Budoucně se však již duše nevzdálí z otcovského domu. Vše tu má pro ni půvab. Cítí se tu doma jako dítě v rodině. Zdá se jí, že tu měla žítí vždycky. Tak je jí samozřejmý tento život. Každý pohled budí v ní vzpomínky na dalekou minulost. Když dlela ve vyhnanství, snívala tak často o tomto otcovském domě. Nyní, plesajíc radostí, přebývá v něm s Ježíšem, svým božským bratrem. V něm je milována jeho nebeským Otcem a též sama něžně miluje Boha v témž Ježíši, jenž ji neopustí a jenž se s ní chce sdílet o své štěstí. Noří se do této propasti Boží bytosti, a Duch lásky ji stále víc a více obohacuje. Obchvacuje ji vždy víc a proniká. Zaněcuje v ní rozsáhlé požáry srdce. Nepopřává jí pokoje. Duše jej musí milovat. Pán s ní rozpráví jen o lásce, o sebeobětování a o věčnosti.

Až dotud se jí zdálo, že v jejím duchovním životě má Duch svatý jen neurčitou, skoro podružnou úlohu. Nyní však jsou její oči otevřeny světlu. Vidí, že všechno v ní způsobil Duch svatý. Dává se jím unášet k lásce. Jemu svěřuje svůj duchovní život a sobě vyhrazuje jen právo milovat. Skrze něho, Ducha Otce a Syna, miluje obě tyto božské osoby a je jimi milována. Tato láska proniká vše. Je nejlíbeznějším poutem Otce a Syna, duše a Boha. Její božský plamen všechno zapaluje a sjednocuje. Duše se v něm víc a více roztavuje, očišťuje a zbožšťuje.

Avšak čekají na ni ještě jiné radosti, lidštější, přiměřenější její přirozenosti a přece neméně hluboké. V rodině není dokonalého štěstí, chy-

bí-li v ní matka. V domě Otce nebeského hledá duše bezděčně milovanou Matku, neposkvrněnou Pannu. Ó, toho setkání Matky s dítětem! Duše si sice již dávno zvykla oslovovati ji sladkým jménem: Matko! Nyní však má najednou toto jméno netušený půvab a otvírá před ní úchvatné krásy. Jméno to tají v sobě hlubiny něhy a oddanosti. Duše cítí, že Matka Boží se k ní sklání a zahrnuje ji pozorností. Její neposkvrněná bělost se jí zdá všecka prozářena světlem a proměněna v božství. A tato krásná, zářivá Panna je její Matkou. Cítí, že ji tato Matka uchvátila do svého náručí a přitiskla na své panenské srdce. V tomto objetí je všechna něha matky a všechna oddanost dítěte.

Toto štěstí je nevýslovné. Jako mírná rosa proniká až do nitra duše. Je to vzájemné a neodvolatelné darování Matky dítěti a dítěte Matce. Duše to cítí, oplývající radostí a štěstím. Je to radost, vyhrazená jen duši dokonalé. Od té chvíle není již vzdálenosti ani tajemství mezi ní a Matkou. Vždyť má podíl na všech jejích radostech a bolestech. Tato vzácná Matka pak pomáhá jí ve všech potřebách, těší ji ve všech útrapách a vyprošuje jí všechny milosti.

Ó dobrá Matko, čím budeš pro nás v nebi, když již na zemi nalézáme u tebe tak hlubokou radost? Čím důvěrněji žije u tebe, neposkvrněná Panno, tvé dítě, tím dokonalejší krásy objevuje na tobě, Matko milovaná. Maria, celá krásná a dokonalá, zářící panenskou bělostí, tys světem divů. — Duše stále žasne nad krásou Ne-

poskvrněné, tiskne se k ní blíže a opakuje jí: »Tys Matkou mou, jako jsi matkou mého bratra Ježíše. Oba máme jen jednu matku, jako máme jen jednoho Otce.«

Takto žije dokonalá duše v domě Otce nebeského. Všechno k ní mluví o lásce a noří ji v lásku. Svátí a andělé v nebi jsou jejími bratry. Důvěrně se s nimi stýká. Slaví jejich svátky a prosí je o vzpomínku u Otce a u Matky. Dojemná láska ji poutá s andělem strážným, jež nazývá svým milovaným bratrem a s nímž závodí v horlivosti a v lásce k Bohu. Má velikou útrpnost s dušemi v očistci a s ubohými hříšníky, kteří jsou vzdáleni od domu otcovského nebo zbloudili. Miluje všechny duše spravedlivé, ráda s nimi hovoří o radostech nebeské vlasti a o štěstí lásky. Někdy se ovšem také zakalí nad ní nebe. Božské slunce zastře své světlo. Duše však proto není nepokojná. Věří v lásku a věrnost svého Boha. Ví, že by příliš dlouhý žár předčasně oslabil její síly nebo jí znemožnil plnění každodenních povinností.

Takové okamžiky však netrvaly příliš dlouho. Doby velikých zkoušek a dlouhé odloučenosti od Boha již minuly. Duše je zakotvena v Bohu. Každý dech, každý pohyb ji přibližují k cíli. Ráda zpívá: »*Plesal jsem, že mi bylo řečeno: Do domu Hospodinova půjdeme.*«⁶⁸⁾

Ó dobrý Mistře, kéž není daleký tento oka-

⁶⁸⁾ Ž. 121, 1.

mžik! Kéž se brzy splní přání, jež jsi vyslovil před svou smrtí: »*Aby byli v jednotě dokonalé,*«⁶⁹⁾ v jednotě tvé lásky. Amen.

⁶⁹⁾ Jn. 17, 23.

OBSAH

DÍL I. Dobrá vůle	3
Hlava 1. Podstata dobré vůle	3
Hlava 2. Vláda nade vším	6
Hlava 3. Největší poklad	9
DÍL II. Od dobré vůle k dokonalosti . . .	19
Hlava 1. Dokonalost a modlitba	20
§ 1. Prostá přítomnost Boží	20
§ 2. Obyčejná modlitba	25
§ 3. Modlitba přechodná (noc smyslů) . . .	29
§ 4. Modlitba vlitá	35
Hlava 2. Dokonalost a vnější činnost	41
§ 1. Přítomný okamžik	41
§ 2. Vnější stránka činnosti	45
§ 3. Duše činnosti	51
§ 4. Čas	56
Hlava 3. Dokonalost a utrpení	61
§ 1. Nepravé kříže	61
§ 2. Kříže od Boha	65
§ 3. Touha po kříži	72
DÍL III. Duše dobré vůle u cíle	79
Hlava 1. Její život v očích světa	79
Hlava 2. Její život v Bohu	84